



Politológ sa vyjadril k vysloveniu dôvery Ódorovej vláde, problém vníma najmä v prehnaných egách	3
Online, sionline.sk, 13. 6. 2023, 13:42	
Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma	4
Online, finreport.sk, 14. 6. 2023, 0:00	
Prezidentka vymenovala Daniela Pellu za rektora UPJŠ	6
Online, kosiceonline.sk, 14. 6. 2023, 9:50	
Prezidentka Čaputová vymenovala do funkcie nových rektorov vysokých škôl	7
Online, sita.sk, 14. 6. 2023, 9:55	
Štúdio TA3	8
Televízia, Štúdio TA3, 14. 6. 2023, 10:33	
Desať opatrení za 60 miliónov eur. Vláda prijala akčný plán pre vodík, pôvodný zámer osekali	9
Online, energie-portal.sk, 14. 6. 2023, 10:43	
Daniel Pella lett a Kassai Šafárik Egyetem új rektora	12
Online, amikassa.sk, 14. 6. 2023, 10:52	
Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma	13
Online, sita.sk, 14. 6. 2023, 12:54	
Lokálna anestézia u detí v zubnom lekárstve	15
Tlač, Sestra, 14. 6. 2023	
Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma	18
Online, parlamentnelisty.sk, 14. 6. 2023, 14:00	
Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma	21
Online, 24hod.sk, 14. 6. 2023, 14:54	
Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma	23
Online, akcnezeny.sk, 14. 6. 2023, 15:30	
Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma	26
Online, klocher.sk, 14. 6. 2023, 15:35	
Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma	29
Online, spisiakoviny.eu, 14. 6. 2023, 16:15	
Akú najväčšiu zmenu čoskoro prinesie AI? Pýtali sme odborníkov	32
Online, zive.aktuality.sk, 14. 6. 2023, 16:30	
Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma	39
Online, topky.sk, 14. 6. 2023, 18:00	
KAPUŠIANSKE FOLKLÓRNE DNI PRINESÚ VYSOKÚ KVALITU	41
Tlač, Prešovské noviny, 15. 6. 2023	
Vzdelávanie detí...	43
Tlač, Zdravotnícke noviny, 15. 6. 2023	
Vcíťme sa do kože pacienta	45
Tlač, Kompendium medicíny, 15. 6. 2023	
Komplexný manažment pacienta s osteoartrózou bedrového kĺbu, kolena a ruky	51
Tlač, Medical Practice, 15. 6. 2023	
Legendárne automobily ťahom štetca	55



Online, kamdomesta.sk, 15. 6. 2023, 2:01

Motýle exotických trópov56

Online, kamdomesta.sk, 15. 6. 2023, 2:07



Politológ sa vyjadril k vysloveniu dôvery Ódorovej vláde, problém vníma najmä v prehnaných egách [✉](#)

📅 13. 6. 2023, 13:42, Zdroj: sionline.sk [✉](#), Autor: SITA, Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 195 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 81 Eur

Situácia podľa Onufráka nemusela zájsť tak ďaleko, ak by sa nečakalo niekoľko mesiacov a vláda Eduarda Hegera (Demokrati) skončila skôr.

14.6.2023 (SITA.sk) – Kabinetu Ľudovíta Ódora dôvera vyslovená nebude, myslí si politológ Alexander Onufrák z Katedry politológie Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

Uviedol to pre agentúru SITA. Príčinu ale nevníma v krátkosti mandátu Ódorovej vlády, ani v aktuálnych pomeroch v Národnej rade (NR) SR, ale v prehnaných egách tých, ktorí si nedokážu pripustiť, že posledné mesiace nezvládli.

Zodpovednosť za aktuálny stav

„ Najhoršie je na tom to, že do tejto situácie nás dostali práve zástupcovia politických strán, ktoré po voľbách 2020 zostavili vládnú koalíciu. Tým myslím OĽaNO a priatelia, Sme rodina, Za ľudí, ale aj Sloboda a Solidarita,“ vymenúva politológ. Podotkol ale, že určitý podiel na zodpovednosti za aktuálny stav má i opozícia.

„ Je smutné, že predstavitelia viacerých parlamentných i mimoparlamentných politických strán úradnícku vládu Ľudovíta Ódora nevnímajú ako „záchranné koleso“, ktoré nás ma bezpečne doviesť do predčasných volieb, ale namiesto toho mu (s najväčšou pravdepodobnosťou) budú klásť ďalšie a ďalšie prekážky na ceste,“ skonštatoval Onufrák.

Nedokázali ani len dôstojne odísť

Je toho názoru, že členovia úradníckeho kabinetu s tým i rátajú na ako profesionáli chápu, že úlohy, ktoré pred nimi stoja nemožno v takom krátkom čase úplne naplniť. „V každom prípade ich pozícia nie je závideniahodná. Budú na nich útočiť naprieč politickým spektrom od krajnej ľavice až po krajnú pravicu,“ dopĺňa politológ.

Situácia podľa Onufráka nemusela zájsť tak ďaleko, ak by sa nečakalo niekoľko mesiacov a vláda Eduarda Hegera (Demokrati) skončila skôr. Politológ je toho názoru, že Hegerov kabinet bol natoľko nemohúci, že na rozdiel od vlády Ivety Radičovej v roku 2011, nedokázal ani len dôstojne odísť.

„ O „babráctve“ Hegerovej vlády svedčia nie len slová odchádzajúceho ministra zahraničných vecí Rastislava Káčera, ale napríklad aj podávanie či presnejšie nepodávanie demisií ministrov za OĽaNO – v júni 2021 Jána Mičovského a koncom roka 2022 i Igora Matoviča. Boli to učebnicové príklady amaterizmu, resp. toho, ako sa to nemá robiť,“ uzavrel Onufrák.

Viac k témam: Politická kríza, Politické strany, Politológ, Úradnícka vláda, Vyslovenie dôvery

Zdroj: SITA.sk – Politológ sa vyjadril k vysloveniu dôvery Ódorovej vláde, problém vníma najmä v prehnaných egách © SITA Všetky práva vyhradené.

Autor: SITA



Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma [✉](#)

📅 14. 6. 2023, 0:00, Zdroj: [finreport.sk](#) [✉](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 2 813 GRP: 0,06 OTS: 0,00 AVE: 359 Eur

Mnohými zbožňovaná a nenapodobiteľná Penélope Cruz ovládne filmové plátno vo filme Nesmiernosť. V úlohe osamelej manželky Clary sa presunie do 70. rokov 20. storočia do Talianska kde zažíva manželskú krízu. Manželia sa už nemilujú, ale nedokážu sa rozísť, a Clara tak nachádza útočisko pred osamelosťou v zvláštnych vzťahoch so svojimi tromi deťmi.

V distribučnej predpremiére Art Film Fest v nej uvedie film Aftersun škótskej režisérky Charlotte Wells, ktorá získala cenu BAFTA za najlepší debut. Rozvedeného otca stvárnil írsky herec Paul Mescal a bol nominovaný na Oscara, cenu BAFTA a na Európsku filmovú cenu pre najlepšieho herca.

Trailer Aftersun:

Legendárna rocková kapela Foo Fighters sa vo filme Štúdio 666 presťahuje do sídla v Encine, opradeného hrôzostrašnou rokenrolovou históriou, aby nahrala svoj očakávaný desiaty album. Americkú hororovú komédiu nakrútil BJ McDonnell, vo filme vystupuje bývalý bubeník Nirvany a terajší frontman Foo Fighters Dave Grohl spoločne so svojimi spoluhráčmi.

Trailer Štúdio 666:

Víťazný film tohtoročného MFF v Berlíne Na lodi Adamant, ocenený Zlatým medveďom Berlinale, hovorí o jedinečnom centre pre duševne chorých. Režisér Nicolas Philibert pozýva divákov na palubu, aby sa stretli s pacientmi i ošetrovateľmi, ktorí deň po dni kreujú život v nevšednej liečebni.

Trailer Na lodi Adamant:

Trailer Nesmiernosť:

Panoráma ponúka aj pohľad na súčasnú dokumentárnu tvorbu. Pre ukrajinského režiséra bieloruského pôvodu Sergeja Loznicu je príznačná práca s archívnymi filmovými materiálmi z ktorých pomocou strihu vytvára nové filmové veľdiela. Obyčajné dejiny ničenia, najsymfonickejší strihový film Loznicu je inšpirovaný rovnomennou zbierkou esejí od W. G. Sebald, ktorá kritizuje nedostatok pozornosti venovanej civilným obetiam masového bombardovania nemeckých miest Spojencami počas druhej svetovej vojny.

Trailer Obyčajné dejiny ničenia:

Dokumentaristi Axel Danielson a Maximilien Van Aertryck nasmerovali kamery priamo na spoločnosť s cieľom preskúmať, vysvetliť a odhaliť, ako naša nekontrolovaná posadnutosť obrazom prerástla do zmeny ľudského správania. Tvorcovia vo filme Zázračný aparát, nastoľujú otázku spoločenských dôsledkov vyplývajúcich z obrazového výstupu 45 miliárd kamier na internete, ktoré prispievajú k 500 hodinám obrazu nahratého každú minútu na internet. Film získal Zvláštnu cenu poroty za svetový dokumentárny film na filmovom festivale Sundance 2023.

Trailer Zázračný aparát:

Otcovia sociálnej drámy, bratia Dardennovci, prichádzajú s novým filmom Tori a Lokita a rozoberajú tému prisťahovalcov z Afriky. Chlapec a dospievajúce dievča z Afriky, konfrontujú svoje nepremožiteľné priateľstvo s ťažkými podmienkami exilu v dnešnom Belgicku.

V sekcii Panoráma sa môžete tiež tešiť aj na ďalšie výrazné snímky

Asteroid City (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v hlavnej súťaži, účinkujú v ňom herecké hviezdy ako T. Hanks, S. Johanson, E. Norton, J. Schwartzman, J. Wright, T. Swindon)

Blackbird Blackbird Blackberry (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v sekcii Directors' Fortnight)

Československý rozprávkový príbeh (režisér Ch. Paigneau film osobne uvedie na festivale)

Dcéry

Goldmanov prípad (otvárací film sekcii Directors' Fortnight na MFF v Cannes 2023)

Hrdinovia robotníckej triedy

Mohli by sme byť aj mŕtvi

On sa bojí (v hlavnej úlohe Joaquin Phoenix)



Svetlá budúcnosť (svetovú premiéru mal v hlavnej súťaže MFF Cannes 2023, vo vedľajšej úlohe sa predstavila slovenská herečka Barbora Bobuľová)

Tiché dvojčatá

Zaťaženi

13 vyhánaní diabla

Viac informácií o filmoch, programe festivalu, možnostiach rezervácie a zakúpenia cinepassov prípadne vstupeniek na jednotlivé projekcie a podujatia <https://aff.cinepass.sk/sk/> a www.artfilmfest.sk

Organizátor: ART FILM FEST s.r.o.;

Spoluorganizátori: Mesto Košice, K13 – Košické kultúrne centrú, ART FILM FEST, n.o., LGM, s.r.o.;

Festival finančne podporili: Audiovizuálny fond a Nadácia SPP;

Festival je spolufinancovaný Košickým samosprávnym krajom z programu Terra Incognita;

Hlavní reklamní partneri: CODES Brand House, FORLIVE, pramenitá voda Lucka;

Oficiálne autá: Auto Gábriel; Oficiálny hotel: Hotel Yasmin;

Reklamní partneri: stavebná spoločnosť Adifex, Jadrová a vyradovacia spoločnosť, a.s., Oxyworld, U. S. Steel Košice, ANTIK Telecom, BARZZUZ, Kino Úsmev, Aupark Košice, Fors-stav, R-media, Okno mé lásky;

Oficiálni dodávatelia: NOV, ZEBRA, Best Press, SLOVNAFT, Stredoeurópska nadácia, Spoločnosť pre skladovanie, DKC Veritas, Kaviareň Slávia, Tabačka Kulturfabrik, Ohnisko – Fire Dining & Brew Bar, Pub u Kohúta, El Nacional, Café de Paris, Maiko Sushi, DOMOS Slovakia, Pilsner Urquell, Macarons; Oficiálne víno: Kubbo Select a Ostrožovič;

Hlavní mediální partneri: TV JOJ, zregionu.sk, Pravda, Eurotelevízia;

Mediální partneri: Rozhlas a televízia Slovenska, Kinosála, JOJ 24, Film Europe, TV spolok LOTOs, Rádio KOŠICE, Korzár, Slovenka, Forbes, SITA, TASR, BigMedia, HomeMedia Production, Film.sk, Košice City Guide, aktuality.sk, čsfd.cz, Visit Košice, Košice v Skratke;

Partneri: JOJ Cinema, Millor - Váš partner v oblasti energetiky, Letisko Košice, Autocont, TelekomCLOUD, ECO Technologies, DELTA OnLine, MIHYRING, KAIFER advokátska kancelária, Taper, Brother, GROTTTO, CELIMED autorizované zastúpenie OMRON, NR-holding, CPK Slovakia, Casa Trade – Casablanca cafe, easylog transport&logistic, Kvety Victor, Slovenský filmový ústav, Filozofická fakulta **UPJŠ**, Fakulta elektrotechniky a informatiky TUKE, Súkromná škola umeleckého priemyslu filmová v Košiciach, Dopravný podnik mesta Košice, Tesco Stores SK, DEMI šport, CANON, SPI International, Arténa audiovizuálna dielňa od RTVS, Kreatívna Európa, KPK Reklama

Festivalové reštaurácie a bary: JAZZ Club Café Restaurant, Pivovar Hostinec, Kaviareň Papa, Reštaurácia Camelot, Kaviareň Veritas

Informačný servis

Autor: FinReport.sk



Prezidentka vymenovala Daniela Pellu za rektora UPJŠ [📄](#)

📅 14. 6. 2023, 9:50, Zdroj: kosiceonline.sk [📄](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Rektorát UPJŠ, Kľúčové slová: Rektor univerzity Pavla Jozefa Šafárika

Dosah: 4 730 GRP: 0,11 OTS: 0,00 AVE: 454 Eur

Košice Spravodajstvo

Funkcie sa ujme v auguste.

V Prezidentskom paláci sa včera (13.6.) uskutočnilo vymenovanie rektorov vysokých škôl. Menovací dekrét si z rúk prezidentky Zuzany Čaputovej prevzal rektor Vysokej školy múzických umení v Bratislave Martin Šmatlák a **rektor Univerzity Pavla Jozefa Šafárika** (UPJŠ) v Košiciach Daniel Pella.

„Prajem vám, aby ste mali možnosť naplniť svoje plány v pokojnom a tvorivom ovzduší. Aby sa aj vašim pričinením stalo Slovensko vzdelanejšou a kultivovanejšou krajinou,“ uviedla Čaputová vo svojom príhovore.

Menovací dekrét si z rúk prezidentky prevzal aj rektor UPJŠ Daniel Pella / TASR

Pella bol doposiaľ prodekanom pre štúdium v študijnom programe všeobecné lekárstvo v anglickom jazyku na Lekárskej fakulte (LF) UPJŠ v Košiciach a zástupcom dekana LF UPJŠ. V rokoch 2014 – 2022 bol dekanom LF UPJŠ. Pella sa ujme svojej funkcie 22. augusta, pričom jeho funkčné obdobie potrvá štyri roky, konkrétne do 21. augusta 2027.



Prezidentka Čaputová vymenovala do funkcie nových rektorov vysokých škôl [📄](#)

📅 14. 6. 2023, 9:55, Zdroj: sita.sk [📄](#), Vydavateľ: SITA Slovenská tlačová agentúra a.s., Autor: Marek Lukáč, SITA, Sentiment: Pozitívny, Téma: Rektorát UPJŠ, Kľúčové slová: Rektor univerzity Pavla Jozefa Šafárika

Dosah: 306 588 GRP: 6,81 OTS: 0,07 AVE: 2017 Eur

14. 06. 2023

Marek Lukáč

Prezidentka Zuzana Čaputová vymenovala 13. júna v Prezidentskom paláci v Bratislave rektorov vysokých škôl, Daniela Pellu do funkcie **rektora Univerzity Pavla Jozefa Šafárika** (UPJŠ) v Košiciach a Martina Šmatláka za rektora Vysokej školy múzických umení v Bratislave.

Ako uviedla hovorkyňa UPJŠ v Košiciach Laura Hofanová, prezidentka vo svojom príhovore novovymenovaným rektorom popriala pokojné a tvorivé ovzdušie pre napĺňanie ich plánov.

Trnavská univerzita si bude voliť rektora v opakovaných voľbách koncom júna

Daniel Pella pred vymenovaním pôsobil vo funkcii prodekana pre štúdium v študijnom programe všeobecné lekárstvo v anglickom jazyku na Lekárskej fakulte (LF) UPJŠ v Košiciach a zástupcu dekana LF UPJŠ. V rokoch 2014 – 2022 zastával funkciu dekana LF UPJŠ. Novovymenovaný rektor nastúpi do funkcie 22. augusta 2023 s trvaním do 21. augusta 2027.

Ďalšie k téme

Autor: Marek Lukáč, SITA



Štúdio TA3 [↗](#)

📅 14. 6. 2023, 10:33, Relácia: **Štúdio TA3**, Stanica: **TA3**, Vydavateľ: **C.E.N. s.r.o.**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Rektorát UPJŠ**, Kľúčové slová: **Rektor univerzity Pavla Jozefa Šafárika**

Dosah: **9 500 GRP**, **0,21 OTS**, **0,00 AVE**: **4728 Eur**

[strojový prepis] ...Naším hosťom bol novovymenovaný **rektor univerzity Pavla Jozefa Šafárika** v Košiciach, pán profesor Daniel Pella. Ďakujem za vašu účasť. Ďakujem, želim pekný deň a najmä veľmi veľa spokojných študentov pod vašim vedením. Ďakujem ešte raz. Bez okolkov, bez zbytočnej frázy. Na témy, ktoré sa týkajú každého z. Sledujte. Pozrime sa na to v piatok večer na TA3...



Desať opatrení za 60 miliónov eur. Vláda prijala akčný plán pre vodík, pôvodný zámer osekali

14. 6. 2023, 10:43, Zdroj: [energie-portal.sk](https://www.energie-portal.sk), Vydavateľ: PROPERTY & ENVIRONMENT s. r. o., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 2 499 GRP: 0,06 OTS: 0,00 AVE: 300 Eur

Materiál nadväzuje na Národnú vodíkovú stratégiu z roku 2021.

Foto: Úrad vlády SR, Facebook

Zmeny v legislatíve, dotovanie vodíkových technológií, ale aj podpora startupov. To sú len niektorých z opatrení, ktoré v tento týždeň na návrh ministra hospodárstva Petra Dohuna schválila vláda v rámci „Akčného plánu opatrení úspešnej realizácie Národnej vodíkovej stratégie do roku 2026.“

Stalo sa tak dva roky od prijatia samotnej stratégie. Tú rezort hospodárstva presadil ešte v roku 2021 za pôsobenia vtedajšieho ministra Richarda Sulíka (SaS).

Zatiaľ čo Národná vodíková stratégia SR stanovila len rámcové ciele, konkrétne opatrenia spojené s ich financovaním mal upraviť až dlho očakávaný akčný plán. Podľa pôvodného zámeru mal byť na svete do konca roka 2021. Nestalo sa tak.

Prvý draft akčného plánu ministerstvo napokon ukázalo až v septembri 2022. Návrh počítal s tým, že do roku 2030 podporí rozvoj vodíkového trhu takmer 40 rôznych opatrení a z verejných financií na ne pôjde približne miliarda eur. Materiál následne prešiel pripomienkovaním a ministerstvo ho prepracovalo.

Akčný plán, ktorý v pondelok (12. júna) prijala vláda, je v porovnaní s pôvodným návrhom podstatne skromnejší. Rezort sa v ňom zamerával na najbližšie obdobie do roku 2026 a vytýčil 10 rôznych opatrení, pri ktorých sa počíta s financovaním v objeme približne 60 miliónov eur.

V článku sa dozviete:

s akými konkrétnymi krokmi plán počíta,

koľko financií má ísť na jednotlivé opatrenia,

kto má zodpovedať za realizáciu opatrení,

k akej podpore sa majú dostať firmy,

ako chce ministerstvo meniť legislatívu a reguláciu.

Pomôcť majú eurofondy aj Plán obnovy

Akčný plán prijatý vládou sa vzťahuje na roky 2023 až 2026. Obsahuje opatrenia, ktorých splnenie rezort hospodárstva stanovil do roku 2026. Plán tiež ráta s financovaním opatrení v celkovej výške 59,6 mil. eur a zároveň pri každom z krokov hovorí aj o potenciálnych zdrojoch.

„Financovanie realizácie jednotlivých opatrení akčného plánu bude zabezpečené v rámci budúcich dopytovo orientovaných výziev a finančných nástrojov pre rozvoj vodíkového ekosystému v SR z prostriedkov Európskej únie z Programu Slovensko, z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti – REPowerEU a z prostriedkov štátneho rozpočtu,“ zhrnulo ministerstvo v predkladacej správe k akčnému plánu.

Materiál zahŕňa celkovo 10 rôznych opatrení. Pozreli sme sa na ne bližšie.

1) Cestovná mapa vodíkovej dekarbonizácie Slovenska

Prvou úlohou podľa prijatého plánu bude definovať priority a trajektóriu rozvoja vodíkového ekosystému na dekarbonizáciu spoločnosti s využitím vodíka pre relevantné sektory slovenskej spoločnosti a ekonomiky na základe princípu „quadruple helix.“

Za prípravu „cestovnej mapy“ bude zodpovedať ministerstvo hospodárstva, hotová má byť do konca aktuálneho roka.

2) Národný projekt „Zlepšenie verejných politík, inovačnej kapacity, komunikácie a podpora partnerstva vo využívaní vodíka v SR“

Nový národný projekt financovaný z nového programového obdobia eurofondov v celkovej výške takmer 26 mil. eur z hľadiska vynaložených financií najväčším z opatrení obsiahnutých v pláne. Zodpovedať zaň má Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA).



Vzniknúť má tiež nové odborné koordinačné pracovisko vodíkových technológií SR na ministerstvo. „Pracovisko v spolupráci s rezortnými inštitúciami, ktoré budú podporovať rozvoj hlavných technológií, bude koordinovať a monitorovať realizáciu opatrení a podporu rozvoja vodíkových technológií v celom ich hodnotovom reťazci. Jeho činnosť bude iniciovať vznik a rozvoj vodíkových údolí v regiónoch Slovenska,“ píše sa v pláne.

V rámci projektu má štát rôznymi formami podporiť rozvoj vodíkového trhu prostredníctvom neinvestičných projektov. Počíta sa s komunikačnou kampaňou na Slovensku, ako aj s prezentáciou krajiny v zahraničí.

3) Tvorba a úprava legislatívy, regulačného prostredia, technických a bezpečnostných štandardov pre vodíkové technológie

Rezort hospodárstva má počas budúceho roka vypracovať analýzy platnej európskej a národnej záväznej a nezáväznej legislatívy, pripraviť legislatívne zámery a upraviť regulačné prostredie tak, aby štát podporoval rozvoj využitia vodíkových technológií.

Ministerstvo sa pri tomto opatrení tiež zaväzuje zjednodušiť povoľovacie procesy pre vodíkové projekty a prijať európske normy do STN.

4) Podpora dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu (IPCEI)

Sumou 12 mil. eur z Plánu obnovy a odolnosti chce ministerstvo implementovať podpornú schému na spolufinancovanie výskumno-vývojovoinovačnej fázy a fázy prvého priemyselného nasadenia IPCEI projektov (Important Projects of Common European Interest) v oblasti implementácie vodíkových technológií.

Podľa pôvodného zámeru sa mala výzva so zameraním na vodík z národného Plánu obnovy a odolnosti vyhlásovať už v apríli 2023. Téma meškajúcich výziev sme sa podrobnejšie venovali tu .

5) Podpora pilotných projektov vodíkového ekosystému

Ďalších takmer 18 mil. eur z Plánu obnovy a odolnosti, ako aj z eurofondov, má ísť na pilotné projekty, ktoré sa budú realizovať na základe výstupov cestovnej mapy vodíkovej dekarbonizácie Slovenska.

„Realizovanie pilotných projektov sa bude sústreďovať na využívanie vodíka v priemysle, energetike a doprave, najmä v rámci vodíkových údolí,“ píše sa v pláne. „Finančná podpora má primárne za cieľ pomôcť rozvoju výskumu, metrologického pokrytia a testovania prevádzky pilotných projektov.“

6) Infraštruktúra pre využívanie vodíka v doprave

Osobitnou finančnou schémou chce ministerstvo podporiť aj výstavbu základnej infraštruktúry vodíkových čerpačiek. V rámci pilotnej fázy budovania vodíkovej infraštruktúry Akčný plán počíta s vybudovaním najmenej troch vodíkových čerpacích staníc do roku 2026. Z Plánu obnovy a odolnosti majú ísť na tento účel tri milióny eur.

7) Centrum výskumu vodíkových technológií v Košiciach

Ministerstvo školstva má so sumou 800-tisíc eur zo štátneho rozpočtu zabezpečiť fungovanie Centra výskumu vodíkových technológií. Ráta sa pritom so spoluprácou Technickej univerzity v Košiciach, **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** a Slovenskej akadémie vied.

Hlavným cieľom je „zabezpečiť podporu vykonávania základného, aplikovaného výskumu a vývoja ako inkubátora nových riešení v rámci rozvoja vodíkových technológií.“

8) Vzdelávanie a transfer znalostí

Rezort školstva má okrem toho „stimulovať vzdelávanie na stredných a odborných školách s cieľom ďalšieho rozvoja vodíkovej ekonomiky“ a tiež motivovať vysoké školy k vytváraniu študijných programov v oblasti vodíkových technológií. Ráta sa tu s eurofondovou alokáciou v objeme 1,5 mil. eur.

9) Bezpečnosť využívania vodíkových technológií ako súčasť výskumných aktivít

Ďalšou úlohou ministerstva školstva bude v rámci riadenia aplikovaného výskumu v SR vytvoriť podporný program pre oblasť riadenia rizík v rámci celého vodíkového reťazca. Štátny rozpočet má na tento účel poskytnúť polmilióna eur v rokoch 2024-2026.

„Vodíkové technológie sú pri ich aplikáciách v praxi zaťažované rizikami špecifického charakteru vyplývajúcimi z vlastností vodíka. Podobne ako je to aj v iných štátoch táto charakteristika si vyžaduje osobitný prístup pri minimalizácii rizík v rámci vodíkového reťazca ako súčasti integrovaného systému riadenia bezpečnosti v spolupráci s výskumnými inštitúciami v zahraničí,“ vysvetľuje sa v akčnom pláne.

10) Podpora startup a spinoff firiem



Posledným z opatrení, za ktoré bude zodpovedať rezort hospodárstva a na ktoré má ísť 1,5 mil. eur zo štátneho rozpočtu, bude „vytvorenie motivačného prostredia pre vznik nových podnikateľských aktivít v oblasti vodíkoveho hodnotového reťazca.“

Podpora má vyzeráť tak, že v rámci koordinačných centier pri vodíkových údoliach sa bude pre vznikajúce startupy poskytovať poradenstvo, administratívne služby a zázemie.

Stiahnite si:

Akčný plán opatrení úspešnej realizácie Národnej vodíkovej stratégie do roku 2026



Daniel Pella lett a Kassai Šafárik Egyetem új rektora [🔗](#)

📅 14. 6. 2023, 10:52, Zdroj: [amikassa.sk](#) [🔗](#), Autor: György Szaszák, Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulta a ústav UPJŠ, Kľúčové slová: Daniel Pella
Dosah: 195 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 58 Eur

Daniel Pella lett a Kassai Šafárik Egyetem új rektora

2023-06-14

Zuzana Čaputová köztársasági elnök 2023. június 13-án a Pozsonyi Elnöki Palotában **Daniel Pella** orvosprofesszort nevezte ki a Kassai Pavol Jozef Šafárik Egyetem új rektorává. Prof. MUDr. **Daniel Pella**, PhD a kinevezése előtt a Šafárik Egyetem dékánhelyettese volt az orvosi karon, ahol az általános orvosi program keretében az angol nyelven történő előadásokat tartotta. 2014-2022 között volt az orvosi kar dékánhelyettese. A rektori tisztségének ellátását 2023 augusztus 23-án kell megkezdenie és a megbízatása 2027 augusztus 21-ig tart.

/sz/

Autor: György Szaszák



Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma [☑](#)

☑ 14. 6. 2023, 12:54, Zdroj: [sita.sk](#) ☑, Vydavateľ: SITA Slovenská tlačová agentúra a.s., Autor: SITA, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 306 588 GRP: 6,81 OTS: 0,07 AVE: 2017 Eur

14. 06. 2023

Aftersun. Foto: 2022 Charades, Filmtopia

Informačný servis

ročník Medzinárodného filmového festivalu Art Film Fest ktorý sa uskutoční 16. – 23. júna 2023 v Košiciach. Nesúťažná programová sekcia Panoráma ponúkne vyše 23 filmov, rôznych žánrov i krajín vzniku, medzi nimi aj snímky ktoré rezonovali na prestížnych filmových festivaloch po celom svete. Panoráma je tak prehliadkou toho najlepšieho zo svetovej kinematografie z rokov 2022 až 2023.

V distribučnej predpremiére Art Film Fest v nej uvedie film Aftersun škótskej režisérky Charlotte Wells, ktorá získala cenu BAFTA za najlepší debut. Rozvedeného otca stvárnil írsky herec Paul Mescal a bol nominovaný na Oscara, cenu BAFTA a na Európsku filmovú cenu pre najlepšieho herca.

Trailer Aftersun:

Legendárna rocková kapela Foo Fighters sa vo filme Štúdio 666 presťahuje do sídla v Encine, opradeného hrôzostrašnou rokenrolovou históriou, aby nahrála svoj očakávaný desiaty album. Americkú hororovú komédiu nakrútil BJ McDonnell, vo filme vystupuje bývalý bubeník Nirvany a terajší frontman Foo Fighters Dave Grohl spoločne so svojimi spoluhráčmi.

Trailer Štúdio 666:

Víťazný film tohtoročného MFF v Berlíne Na lodi Adamant, ocenený Zlatým medveďom Berlinale, hovorí o jedinečnom centre pre duševne chorých. Režisér Nicolas Philibert pozýva divákov na palubu, aby sa stretli s pacientmi i ošetrovateľmi, ktorí deň po dni kreujú život v nevšednej liečebni.

On the Adamant / Na lodi Adamant. Foto: 2023 Les Films du Losing, Filmtopia

Trailer Na lodi Adamant:

Mnohými zbožňovaná a nenapodobiteľná Penélope Cruz ovládne filmové plátno vo filme Nesmiernosť. V úlohe osamelej manželky Clary sa presunie do 70. rokov 20. storočia do Talianska kde zažíva manželskú krízu. Manželia sa už nemilujú, ale nedokážu sa rozísť, a Clara tak nachádza útočisko pred osamelosťou v zvláštnych vzťahoch so svojimi tromi deťmi.

L'Immensità / Nesmiernosť. Foto: 2022 Festival Agency/Pathé

Trailer Nesmiernosť:

Panoráma ponúka aj pohľad na súčasnú dokumentárnu tvorbu. Pre ukrajinského režiséra bieloruského pôvodu Sergeja Loznicu je príznačná práca s archívnymi filmovými materiálmi z ktorých pomocou strihu vytvára nové filmové veľdiela. Obyčajné dejiny ničenia, najsymfonickejší strihový film Loznicu je inšpirovaný rovnomennou zbierkou esejí od W. G. Sebald, ktorá kritizuje nedostatok pozornosti venovanej civilným obetiam masového bombardovania nemeckých miest Spojencami počas druhej svetovej vojny.

Trailer Obyčajné dejiny ničenia:

Dokumentaristi Axel Danielson a Maximilien Van Aertryck nasmerovali kamery priamo na spoločnosť s cieľom preskúmať, vysvetliť a odhaliť, ako naša nekontrolovaná posadnutosť obrazom prerástla do zmeny ľudského správania. Tvorcovia vo filme Zázračný aparát, nastoľujú otázku spoločenských dôsledkov vyplývajúcich z obrazového výstupu 45 miliárd kamier na internete, ktoré prispejú k 500 hodinám obrazu nahratého každú minútu na internet. Film získal Zvláštnu cenu poroty za svetový dokumentárny film na filmovom festivale Sundance 2023.

Trailer Zázračný aparát:

Otcovia sociálnej drámy, bratia Dardennovci, prichádzajú s novým filmom Tori a Lokita a rozoberajú tému prisťahovalcov z Afriky. Chlapec a dospievajúce dievča z Afriky, konfrontujú svoje nepremožiteľné priateľstvo s ťažkými podmienkami exilu v dnešnom Belgicku.

V sekcii Panoráma sa môžete tiež tešiť aj na ďalšie výrazné snímky

Asteroid City (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v hlavnej súťaži, účinkujú v ňom herecké hviezdy ako T. Hanks, S. Johanson, E. Norton, J. Schwartzman, J. Wright, T. Swindon) Blackbird Blackbird Blackberry (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes



2023 v sekcii Directors' Fortnight) Československý rozprávkový príbeh (režisér Ch. Paigneau film osobne uvedie na festivale) Dcéry Exodus Goldmanov prípad (otvárací film sekcie Directors' Fortnight na MFF v Cannes 2023) Hrdinovia robotníckej triedy Keď vlny ustúpia Mohli by sme byť aj mŕtvi On sa bojí (v hlavnej úlohe Joaquin Phoenix) Svetlá budúcnosť (svetovú premiéru mal v hlavnej súťaže MFF Cannes 2023, vo vedľajšej úlohe sa predstavila slovenská herečka Barbora Bobuľová) Tiché dvojčatá Viac než kedykoľvek predtým Zabudnutá zem Zařazení 13 vyhánaní diabla

Viac informácií o filmoch, programe festivalu, možnostiach rezervácie a zakúpenia cinepassov prípadе vstupeniek na jednotlivé projekcie a podujatia <https://aff.cinepass.sk/sk/> a www.artfilmfest.sk

Organizátor: ART FILM FEST s.r.o.;

Spoluorganizátori: Mesto Košice, K13 – Košické kultúrne centrú, ART FILM FEST, n.o., LGM, s.r.o.;

Festival finančne podporili: Audiovizuálny fond a Nadácia SPP;

Festival je spolufinancovaný Košickým samosprávnym krajom z programu Terra Incognita;

Hlavní reklamní partneri: CODES Brand House, FORLIVE, pramenitá voda Lucka;

Oficiálne autá: Auto Gábriel; Oficiálny hotel: Hotel Yasmin;

Reklamní partneri: stavebná spoločnosť Adifex, Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť, a.s., Oxyworld, U. S. Steel Košice, ANTIK Telecom, BARZZUZ, Kino Úsmev, Aupark Košice, Fors-stav, R-media, Okno mé lásky;

Oficiálni dodávateelia: NOV, ZEBRA, Best Press, SLOVNAFT, Stredoeurópska nadácia, Spoločnosť pre skladovanie, DKC Veritas, Kaviareň Slávia, Tabačka Kulturfabrik, Ohnisko – Fire Dining & Brew Bar, Pub u Kohúta, El Nacional, Café de Paris, Maiko Sushi, DOMOS Slovakia, Pilsner Urquell, Macarons; Oficiálne víno: Kubbo Select a Ostrožovič;

Hlavní mediální partneri: TV JOJ, zregionu.sk, Pravda, Eurotelevízia;

Mediální partneri: Rozhlas a televízia Slovenska, Kinosála, JOJ 24, Film Europe, TV spolok LOToS, Rádio KOŠICE, Korzár, Slovenka, Forbes, SITA, TASR, BigMedia, HomeMedia Production, Film.sk, Košice City Guide, aktuality.sk, čsfd.cz, Visit Košice, Košice v Skratke;

Partneri: JOJ Cinema, Millor – Váš partner v oblasti energetiky, Letisko Košice, Autocont, TelekomCLOUD, ECO Technologies, DELTA OnLine, MIHYRING, KAIFER advokátska kancelária, Taper, Brother, GROTTTO, CELIMED autorizované zastúpenie OMRON, NR-holding, CPK Slovakia, Casa Trade – Casablanca cafe, easylog transport&logistic, Kvetý Victor, Slovenský filmový ústav, Filozofická fakulta **UPJŠ**, Fakulta elektrotechniky a informatiky TUKE, Súkromná škola umeleckého priemyslu filmová v Košiciach, Dopravný podnik mesta Košice, Tesco Stores SK, DEMI šport, CANON, SPI International, Arténa audiovizuálna dielňa od RTVS, Kreatívna Európa, KPK Reklama

Festivalové reštaurácie a bary: JAZZ Club Café Restaurant, Pivovar Hostinec, Kaviareň Papa, Reštaurácia Camelot, Kaviareň Veritas

Informačný servis

Zdieľať

Máte tip na článok? Napíšte nám TU

Najčítanejšie

Autor: SITA



Lokálna anestézia u detí v zubnom lekárstve

14. 6. 2023, Zdroj: **Sestra**, Strany: 24, 25, 26, Vydavateľ: **Silvia Hodálová – VIUSS**, Autor: **Natália Bradáčová, Jaroslav Ďurica, I. Stomatolog...**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 10 000 GRP: 0,22 OTS: 0,00 AVE: 1945 Eur

Rubrika: ošetrovateľská starostlivosť v stomatológii

SÚHRN: Účelom tohto príspevku je ponúknuť prehľad dostupných lokálnych anestetík na Slovensku používaných u detských zubných pacientov. Pri úspešnej liečbe pediatrického pacienta sú dôležitými faktormi spolupráca medzi lekárom a ošetrovateľským personálom, poznať psychologické techniky vedenia dieťaťa k spolupráci, správnu dávku a výber lokálneho anestetika a liečebné opatrenia pri komplikáciách po lokálnej anestézii. **KLÚČOVÉ SLOVÁ:** Lokálne anestetiká. Manažment pediatrického pacienta. Komplikácie po aplikácii.

Úvod

Lokálna anestézia je najbežnejšie používanou metódou kontroly bolesti v detskom zubnom lekárstve. Mnohé štúdie dokazujú, že podanie lokálnej anestézie u nespolpracujúcich detí predstavuje pre ošetrojúceho zubného lekára a sestru, jeden z najstresujúcejších výkonov realizovaných v zubnej ambulancii, bez ohľadu na vek, pohlavie a roky praxe. Správny manažment dieťaťa a súhra medzi lekárom a sestrou môžu efektívne minimalizovať strach dieťaťa pri ošetrovaní (Welbury, 2019).

V prípade detského pacienta sa spolupráca odvíja od poznania priebehu jeho psychického vývinu a osobitosti jednotlivých vývinových období, ktoré je dôležité poznať, nie len pre zubného lekára, ale aj asistenta pri výkone. V detskej stomatológii si zdravotnícky personál všimá správanie dieťaťa už pri vstupe do ambulancie a nadväzuje s ním vzťah rozhovorom na témy nesúvisiace so stomatologickým výkonom a postupne prechádza na terapeutickú oblasť. Z reakcií dieťaťa si vytvárame predstavu o jeho ochote spolupracovať.

Psychologický manažment dieťaťa

Weber (2012) popisuje základné psychologické techniky pri vedení detského pacienta pri ošetrovaní:

komunikácia – musí byť prispôsobená vývinovej úrovni dieťaťa (hovorte jeho rečou). „Voice control“ – pozornosť dieťaťa si získavame zmenou tónu, alebo hlasitosti reči. Z ošetrojúceho personálu musí vyžarovať pokoj a istota. „Tell show do“ – vysvetlite dieťaťu a rodičovi pracovné kroky ošetrovania, desenzibilizácia – budovanie „hierarchie strachu“ a jeho postupné odbúravanie (poznávanie ambulancie, zapnutie lampy, poznanie zvuku vrtáčky, sedenie v zubolekárskom kresle),

podpora a formovanie pozitívneho správania – chválimo dobré správanie a ignorujeme zlé, rozptýlenie – hovoríme k dieťaťu počas ošetrovania v jednotlivých fázach ošetrovania, zapájame ho do priebehu ošetrovania (napr. držaním odsávačky), technika prekonania odporu („hand over mouth“) – je vhodná u detí s návalom hnevu, zubný lekár prekryje ústa kričiaceho dieťaťa a uchopí ho pevne do náručia, pokiaľ sa neupokojí. V zubnej praxi je ale kontroverzne diskutovanou technikou.

Pred aplikáciou lokálnej anestézie u dieťaťa je dôležitý súhlas rodiča a podrobná anamnéza zameraná na hmotnosť dieťaťa a kontraindikácie pri výbere vhodného anestetika. V detskej stomatológii chystáme injekciu mimo zorného poľa malých pacientov, aj s podaním pedostomatológovi pred jej aplikáciou. Ak je dieťa bojázlivé, alebo nespolpracujúce, posadíme ho na rodiča, ktorý mu pridrží horné a dolné končatiny a asistent fixuje hlavu dieťaťa.

Povrchová anestézia

Povrchová anestézia je dôležitým nástrojom v manažmente bolesti u dieťaťa. Najčastejšie je používaná ako doplnková anestézia na znecitlivenie miesta vpichu. Znižuje strach (trypanofóbia), diskomfort dieťaťa a výrazne ovplyvňuje jeho správanie pri aplikácii injekčného anestetika. Ako samostatná anestézia sa najčastejšie používa pri extrakcii kývavých mliečnych zubov s resorbovanými koreňmi.

Na Slovensku je dostupný 10 % roztok Lidocainu vo forme spreju s dávkovačom. Medzi nevýhody použitia tohto anestetika patrí jeho nepríjemná chuť, pocit štípania, ťažšia kontrola dávky a rozsahu znecitlivenia pri priamej aplikácii. Preto sa u detí odporúča nastriekanie malého množstva anestetika na vatový tampón, čím sa uľahčí kontrola nad miestom znecitlivenia a obmedzí sa strach vyvolaný streknutím. Pre dosiahnutie maximálneho efektu aplikujeme anestetikum 1 – 2 minúty, hĺbka penetrácie je približne 2 – 3 mm.

Medzi ďalšie povrchové anestetiká patrí 20 % Benzocain gel. Forma gélu umožňuje ľahšiu kontrolu nad miestom znecitlivenia, pomalšiu absorpciu anestetika, a tým aj nižšie riziko predózovania. Rôzne príchute gélu vyzdvihujú jeho použitie u detského pacienta. Medzi jeho nevýhody patria častejšie alergie na anestetikum a kontraindikácia u detí do 2 rokov pre riziko methemoglobínémie (Tirupathi, 2022). Benzocain gel nie je registrovaný na Slovensku.

Lokálne anestetiká

Výber vhodného lokálneho anestetika závisí od hmotnosti, veku a celkového zdravotného stavu dieťaťa. Uprednostňujeme anestetiká s vazokonstrikčnou prísadou, ktorá znižuje krvácanie, spomaľuje resorpciu anestetika a tým predlžuje jeho účinok. Medzi anestetikum prve

voľbu u zdravých detí starších ako 4 roky patrí artikain (Supracain 4 %, Ubistesin, Ubistesin Forte, Septanest, Septanest Forte). Je to bezpečné, efektívne, ľahko penetrujúce, dobre tolerované lokálne anestetikum. Maximálna odporúčaná dávka podľa EAPD (European Academy of Pediatric Dentistry) je 7 mg/kg. Použitie je kontraindikované u detí mladších ako 4 roky z dôvodu nedostatočných skúseností s použitím u tejto skupiny detí. Najnovšie štúdie však potvrdzujú jeho bezpečné použitie aj u týchto detí. Absolútnou kontraindikáciou je methemoglobinémia v anamnéze dieťaťa a alergia na síru (Elheeny, 2020, Kuhnisch, 2017).

Medzi ďalšie používané anestetiká patrí lidokain (Lidocain Egis 2 % bez vazokonstrikčnej prísady), ktorý je vhodný pre rizikových pacientov. Maximálna odporúčaná dávka je 4 mg/kg. U detí je možné použiť zriedené roztoky (0,5 %, 1 %). Kontraindikáciou je precitlivosť na lidokain a relatívnu sú ťažké pečenej a obličkové zlyhávania.

Mepivakain (Mepivastesin 3 %, Scandonest 3 %) je vhodný najmä u pacientov s kontraindikáciou anestetika s vazokonstrikčnou prísadou. Maximálna odporúčaná dávka sa pohybuje v rozmedzí 3 – 5 mg/kg v závislosti od produktu. V porovnaní s ostatnými anestetikami má vyššie riziko toxicity. Precitlivosť na mepivakain je raritná a je najlepšou voľbou pre deti s alergickou anamnézou.

Použitie anestetík s prolongovaným účinkom (Bupivacain) sa u detí neodporúča pre vyššie riziko sebapoškodenia (Kühnisch, 2017).

Komplikácie injekčnej anestézie u detí a liečebné opatrenia

Najčastejšou komplikáciou u detí po lokálnej anestézii je pohryzenie mäkkých tkanív v dôsledku pretrvávajúceho znecitlivenia, čo podnecuje detskú zvedavosť. Dôležité je poučiť rodiča o výskyte tejto komplikácie a strážiť prípadné pokusy dieťaťa o pohryzenie. Znecitlivenie mäkkých tkanív po aplikácii lokálnej anestézie môže pretrvávať dve až tri hodiny. Hlavným problémom v pedodontológii je relatívna jednoduchosť predávkovania pri lokálnej anestézii. Zubný lekár pred každou aplikáciou lokálneho anestetika vypočíta maximálnu dávku podľa hmotnosti dieťaťa, aby zabránil predávkovaniu a toxickej reakcii. Väčšina nežiaducich účinkov sa vyvinie ihneď po aplikácii, alebo v priebehu 5 až 15 minút. Tento čas dieťa trávi v ambulancii a ošetrovateľský personál kontroluje jeho zdravotný stav. Medzi prvé prejavy intoxikácie patria kovová chuť v ústach, pocit hluchoty, závraty, dojem opitosti, potenie, dezorientácia, nystagmus, nervozita, tachykardia, strata zrakovej ostrosti. V subkonvulzívnej a konvulzívnej fáze môžu prejsť svalové fascikulácie do generalizovaných tonicko-klonických kŕčov a celkovej depresie CNS, ktorá vedie k hypotenzii a zástave dýchania. Pri miernych príznakoch uložíme dieťa do protišokovej polohy, zabezpečíme prísun čerstvého vzduchu alebo priamo kyslíka maskou s prietokom 4 l za minútu a sledujeme jeho vitálne funkcie. Pri prehlbujúcej sa toxickej kríze je ideálne zabezpečiť žilový prístup. Pri poklese TK a extrémnej bradykardii (pod 40 pulzov za min.) je vhodné aplikovať Efedrín i. m, s. c., alebo i. v. pomaly, Adrenalin (pri zlyhávaní obehu a ventilácie) Adrenalin < 6 m 0,05 ml i. m. (riedenie 1:1 000) 6 m – 6 r 0,12 ml i. m. 6 – 12 r 0,25 ml i. m. > 12 r 0,25 – 0,5 ml i. m., alebo 0,01 mg/kg, max. 0,5 ml, vždy opakovať o 5 min., ak treba (pediatrické dávkovanie). Pri kŕčových stavoch aplikovať benzodiazepíny (Diazepam ≤ 0,5 mg/kg). Pri ľahkom priebehu, keď sa dieťa cíti subjektívne dobre a je bez klinických prejavov psychomotorickej alterácie, ho prepustíme z ambulancie domov a rodiča poučíme o sledovaní celkového zdravotného stavu dieťaťa v priebehu 24 hodín. V prípade intoxikácie je nutná ústavná zdravotná starostlivosť dieťaťa (Dobiáš, 2021).

Alergická reakcia je v praxi často zamieňaná s nežiaducou reakciou, ktorá nastala po predchádzajúcej aplikácii lokálneho anestetika. Dôležité je pátrať po priebehu, prejavoch a komplikáciách prekonanej reakcie s vyžiadanim stanoviska odborníka. Až 80 % všetkých alergických príhod je neskorá alergická reakcia bunkového typu, ktorá vzniká po 12 až 24 hodinách od aplikácie anestetika a manifestuje sa kožnými a slizničnými prejavmi (svrbenie, erytém, exantém, edém, sekrécia z nosovej dutiny, makulopapulózny výsev). Humorálny typ sa rozvíja rýchlo počas 5 až 20 minút a klinicky sa vyznačuje respiračným a obehovým zlyhávaním, až anafylaktickým šokom. Pri bunkovom type sa odporúčajú do liečby antihistaminiká per os a pri humorálnom type postupujeme ako pri intoxikácii (protišokové opatrenia, oxygenoterapia, aplikácia adrenalínu). Okrem toho podávame antihistaminiká (Dithiaden injekčne) a kortikoidy (Solu-Medrol inj. 1 – 2 mg/kg). Súčasný široký sortiment lokálnych anestetík na dentálnom trhu umožňuje bezpečný výber pre dané dieťa z hľadiska možných komplikácií (Adámková a kol., 2014).

Zalomenie ihly sa vyskytuje zriedkavo pri používaní jednorazových ihli. Riziko sa zvyšuje pri neočakávanom náhlom pohybe detského pacienta. Preto je dôležitá pevná fixácia hlavy asistentom. Pri tejto komplikácii treba zachovať pokoj a odstrániť zalomenú ihlu pinzetou, alebo peánom a spolu so zvyšným fragmentom ihly poslať na dentoalveolárnu chirurgiu.

Poinjekčný hematóm vzniká pri náhodnom poranení cievy ihlou a dochádza k prieniku krvi do extravaskulárneho priestoru. Podobne ako pri zalomení ihly sa riziko zvyšuje pri ťažko ošetriteľných detských pacientoch. Prevenciou je dobrá anatomicko-topografická znalosť anestézovanej oblasti. Základným liečebným opatrením je kompresia miesta vpichu a aplikácia ľadových obkladov na postihnuté miesto. V niektorých prípadoch je nutné zväziť antibiotické krytie. V rámci domácej starostlivosti dieťa pokračuje v chladení miesta ošetrovania v 20 minútových intervaloch s 30 minútovými pauzami prvých 48 hodín po injekčnej anestézii. Prvý deň odporúčame spať s hlavou vo vyvýšenej polohe. Rodiča upozorníme, že hematóm sa môže vstrebávať 1 až 2 týždne (Malamed, 2019).

Opuch je iba symptómom po ošetrovaní a okrem chladenia si nevyžaduje ďalšiu terapiu. Pri dodržiavaní aseptických postupov a jednorazových ihli pri aplikácii anestetika, je infekcia v dnešnej dobe zriedkavou komplikáciou a medzi menej časté komplikácie patria kontraktúra m. masseteri, poruchy videnia a obrna lícneho nervu.



Záver

Lokálna anestézia je nevyhnutnou súčasťou ošetrovania v zubnej ambulancii. Efektívne, bezpečné a atraumatické podanie lokálnej anestézie predstavuje jeden z najdôležitejších faktorov, ktoré formujú správanie detského pacienta a jeho budúcu spoluprácu pri zubnom ošetrovaní. Psychologický manažment dieťaťa, výber vhodného anestetika, spôsoby jeho aplikácie a znalosť anatomických pomerov, sú nevyhnutné pre úspešné podanie lokálnej anestézie a minimalizáciu komplikácií vychádzajúcich z tohto druhu ošetrovania. Významnú úlohu pri ošetrovaní detského pacienta zohráva odbornosť a profesionálny prístup ošetrojúceho personálu.

Zoznam použitej literatúry

- ADÁMKOVÁ, V. a kol. 2014. Naléhavé situácie v pediatrii. 1. vyd. Česko. Gylden s. r. o., 2014. s. 27 – 50. ISBN 978-80-87290-04-0.
- DOBIÁŠ, V. 2021. Klinická propedeutika v urgentnej medicíne. 2. vyd. Praha. Grada Publishing a. s. 2021. s. 272. ISBN 978-80-271-3020-7.
- ELHEENY, AAH. Articaine efficacy and safety in young children below the age of four years: An equivalent parallel randomized control trial. In International Journal of Paediatric Dentistry. 2020. vol. 30, no. 5, p. 547 – 555.
- MALED, S. 2019. Handbook of Local Anesthesia. Elsevier – Health Sciences Division. 2019. s. 447. ISBN: 978- 03-236-7686-1.
- KÜHNISCH, J. et al. Best clinical practice guidance for local analgesia in paediatric dentistry: an EAPD policy document. In European archives of paediatric dentistry: official journal of the European Academy of Paediatric Dentistry. 2017. vol. 18, no. 5, p. 313 – 321.
- TIRUPATHI, S.; RAJASEKHAR, S. Topical Anesthesia in Pediatric Dentistry: An Update. In International Journal of Clinical Pediatric Dentistry. 2022. vol. 15, issue 2, p. 240 – 245, eISSN: 0975-1904.
- VEMPATY, S.; ROBBINS, J. Self-inflicted Trauma Secondary to Local Anaesthesia in Children. In Case Reports in Dentistry. 2017. 4969484.
- WEBER, T. 2012. Memorix zubního lékařství. Praha. Grada Publishing a. s. 2012. s. 584. ISBN 978-80-247-3519-1.
- WELBURY, R.; DUGGAL, MS.; HOSEY, MT. Paediatric Dentistry. Oxford University Press. 2019. p. 408. ISBN 9780198789277.

Kontaktná adresa:

Mgr. Natália Bradáčová I. stomatologická klinika **UPJŠ** LF a UNLP Košice Rastislavova 43 041 90 Košice E-mail: 10bradacova@gmail.com

Autor: MDDr. Jaroslav Ďurica, Mgr. Natália Bradáčová I. stomatologická klinika **UPJŠ** LF a UNLP Košice



Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma [📄](#)

📅 14. 6. 2023, 14:00, Zdroj: parlamentnelisty.sk 📄, Autor: SITA, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 1 362 GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 271 Eur

15.6.2023 (SITA.sk) – ročník Medzinárodného filmového festivalu Art Film Fest ktorý sa uskutoční 16. – 23. júna 2023 v Košiciach. Nesúťažná programová sekcia Panoráma ponúkne vyše 23 filmov, rôznych žánrov i krajín vzniku, medzi nimi aj snímky ktoré rezonovali na prestížnych filmových festivaloch po celom svete. Panoráma je tak prehliadkou toho najlepšieho zo svetovej kinematografie z rokov 2022 až 2023.

V distribučnej predpremiére Art Film Fest v nej uvedie film Aftersun škótskej režisérky Charlotte Wells, ktorá získala cenu BAFTA za najlepší debut. Rozvedeného otca stvárnil írsky herec Paul Mescal a bol nominovaný na Oscara, cenu BAFTA a na Európsku filmovú cenu pre najlepšieho herca.

Trailer Aftersun:

Legendárna rocková kapela Foo Fighters sa vo filme Štúdio 666 presťahuje do sídla v Encine, opradeného hrôzostrašnou rokenrolovou históriou, aby nahrala svoj očakávaný desiaty album. Americkú hororovú komédiu nakrútil BJ McDonnell, vo filme vystupuje bývalý bubeník Nirvany a terajší frontman Foo Fighters Dave Grohl spoločne so svojimi spoluhráčmi.

Trailer Štúdio 666:

Víťazný film tohtoročného MFF v Berlíne Na lodi Adamant, ocenený Zlatým medveďom Berlinale, hovorí o jedinečnom centre pre duševne chorých. Režisér Nicolas Philibert pozýva divákov na palubu, aby sa stretli s pacientmi i ošetrovateľmi, ktorí deň po dni kreujú život v nevšednej liečebni.

Trailer Na lodi Adamant:

Mnohými zbožňovaná a nenapodobiteľná Penélope Cruz ovládne filmové plátno vo filme Nesmiernosť. V úlohe osamelej manželky Clary sa prenesie do 70. rokov 20. storočia do Talianska kde zažíva manželskú krízu. Manželia sa už nemilujú, ale nedokážu sa rozísť, a Clara tak nachádza útočisko pred osamelosťou v zvláštnych vzťahoch so svojimi tromi deťmi.

Trailer Nesmiernosť:

Panoráma ponúka aj pohľad na súčasnú dokumentárnu tvorbu. Pre ukrajinského režiséra bieloruského pôvodu Sergeja Loznicu je príznačná práca s archívnymi filmovými materiálmi z ktorých pomocou strihu vytvára nové filmové veľdiela. Obyčajné dejiny ničenia, najsymfonickejší strihový film Loznicu je inšpirovaný rovnomennou zbierkou esejí od W. G. Sebald, ktorá kritizuje nedostatok pozornosti venovanej civilným obetiam masového bombardovania nemeckých miest Spojencami počas druhej svetovej vojny.

Trailer Obyčajné dejiny ničenia:

Dokumentaristi Axel Danielson a Maximilien Van Aertryck nasmerovali kamery priamo na spoločnosť s cieľom preskúmať, vysvetliť a odhaliť, ako naša nekontrolovaná posadnutosť obrazom prerástla do zmeny ľudského správania. Tvorcovia vo filme Zázračný aparát, nastoľujú otázku spoločenských dôsledkov vyplývajúcich z obrazového výstupu 45 miliárd kamier na internete, ktoré prispejú k 500 hodinám obrazu nahratého každú minútu na internet. Film získal Zvláštnu cenu poroty za svetový dokumentárny film na filmovom festivale Sundance 2023.

Trailer Zázračný aparát:

Otcovia sociálnej drámy, bratia Dardennovci, prichádzajú s novým filmom Tori a Lokita a rozoberajú tému prisťahovalcov z Afriky. Chlapec a dospievajúce dievča z Afriky, konfrontujú svoje nepremožiteľné priateľstvo s ťažkými podmienkami exilu v dnešnom Belgicku.

V sekcii Panoráma sa môžete tiež tešiť aj na ďalšie výrazné snímky

Asteroid City (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v hlavnej súťaži, účinkujú v ňom herecké hviezdy ako T. Hanks, S. Johanson, E. Norton, J. Schwartzman, J. Wright, T. Swindon)

Blackbird Blackbird Blackberry (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v sekcii Directors' Fortnight)

Československý rozprávkový príbeh (režisér Ch. Paigneau film osobne uvedie na festivale)

Dcéry

Exodus



Goldmanov prípad (otvárací film sekcie Directors' Fortnight na MFF v Cannes 2023)

Hrdinovia robotníckej triedy

Keď vlny ustúpia

Mohli by sme byť aj mŕtvi

On sa bojí (v hlavnej úlohe Joaquin Phoenix)

Svetlá budúcnosť (svetovú premiéru mal v hlavnej súťaže MFF Cannes 2023, vo vedľajšej úlohe sa predstavila slovenská herečka Barbora Bobuľová)

Tiché dvojčatá

Viac než kedykoľvek predtým

Zabudnutá zem

Zařazení

13 vyhánaní diabla

Viac informácií o filmoch, programe festivalu, možnostiach rezervácie a zakúpenia cinepassov prípadе vstupeniék na jednotlivé projekcie a podujatia <https://aff.cinepass.sk/sk/> a www.artfilmfest.sk

Organizátor: ART FILM FEST s.r.o.;

Spoluorganizatori: Mesto Košice, K13 – Košické kultúrne centrá, ART FILM FEST, n.o., LGM, s.r.o.;

Festival finančne podporili: Audiovizuálny fond a Nadácia SPP;

Festival je spolufinancovaný Košickým samosprávnym krajom z programu Terra Incognita;

Hlavní reklamní partneri: CODES Brand House, FORLIVE, pramenitá voda Lucka;

Oficiálne autá: Auto Gábriel; Oficiálny hotel: Hotel Yasmin;

Reklamní partneri: stavebná spoločnosť Adifex, Jadrová a vyradovacia spoločnosť, a.s., Oxyworld, U. S. Steel Košice, ANTIK Telecom, BARZZUZ, Kino Úsmev, Aupark Košice, Fors-stav, R-media, Okno mé lásky;

Oficiální dodávateľa: NOV, ZEBRA, Best Press, SLOVNAFT, Stredoeurópska nadácia, Spoločnosť pre skladovanie, DKC Veritas, Kaviareň Slávia, Tabačka Kulturfabrik, Ohnisko – Fire Dining & Brew Bar, Pub u Kohúta, El Nacional, Café de Paris, Maiko Sushi, DOMOS Slovakia, Pilsner Urquell, Macarons; Oficiálne víno: Kubbo Select a Ostrožovič;

Hlavní mediální partneri: TV JOJ, zregionu.sk, Pravda, Eurotelevízia;

Mediální partneri: Rozhlas a televízia Slovenska, Kinosála, JOJ 24, Film Europe, TV spolok LOToS, Rádio KOŠICE, Korzár, Slovenka, Forbes, SITA, TASR, BigMedia, HomeMedia Production, Film.sk, Košice City Guide, aktuality.sk, čsfd.cz, Visit Košice, Košice v Skratke;

Partneri: JOJ Cinema, Millor – Váš partner v oblasti energetiky, Letisko Košice, Autocont, TelekomCLOUD, ECO Technologies, DELTA OnLine, MIHYRING, KAIFER advokátska kancelária, Taper, Brother, GROTTTO, CELIMED autorizované zastúpenie OMRON, NR-holding, CPK Slovakia, Casa Trade – Casablanca cafe, easylog transport&logistic, Kvety Victor, Slovenský filmový ústav, Filozofická fakulta **UPJŠ**, Fakulta elektrotechniky a informatiky TUKE, Súkromná škola umeleckého priemyslu filmová v Košiciach, Dopravný podnik mesta Košice, Tesco Stores SK, DEMI šport, CANON, SPI International, Arténa audiovizuálna dielňa od RTVS, Kreatívna Európa, KPK Reklama

Festivalové reštaurácie a bary: JAZZ Club Café Restaurant, Pivovar Hostinec, Kaviareň Papa, Reštaurácia Camelot, Kaviareň Veritas

Informačný servis

Viac k témam: Art Film Fest, Art Film Fest Košice, Festival, Panoráma

Zdroj: SITA.sk – Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma © SITA Všetky práva vyhradené.



- Reklama -

Autor: SITA



Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma [✉](#)

📅 14. 6. 2023, 14:54, Zdroj: [24hod.sk](#) [✉](#), Vydavateľ: I.N.P. s.r.o., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 3 936 GRP: 0,09 OTS: 0,00 AVE: 419 Eur

Tagy: Art Film Fest Art Film Fest Košice Festival Panoráma

ročník Medzinárodného filmového festivalu Art Film Fest ktorý sa uskutoční 16. - 23. júna 2023 v Košiciach. Nesúťažná programová sekcia Panoráma ponúkne vyše 23 filmov, rôznych žánrov i krajín...

14.6.2023 (SITA.sk) - ročník Medzinárodného filmového festivalu Art Film Fest ktorý sa uskutoční 16. – 23. júna 2023 v Košiciach. Nesúťažná programová sekcia Panoráma ponúkne vyše 23 filmov, rôznych žánrov i krajín vzniku, medzi nimi aj snímky ktoré rezonovali na prestížnych filmových festivaloch po celom svete. Panoráma je tak prehliadkou toho najlepšieho zo svetovej kinematografie z rokov 2022 až 2023.

V distribučnej predpremiére Art Film Fest v nej uvedie film Aftersun škótskej režisérky Charlotte Wells, ktorá získala cenu BAFTA za najlepší debut. Rozvedeného otca stvárnil írsky herec Paul Mescal a bol nominovaný na Oscara, cenu BAFTA a na Európsku filmovú cenu pre najlepšieho herca.

Trailer Aftersun:

Legendárna rocková kapela Foo Fighters sa vo filme Štúdio 666 presťahuje do sídla v Encine, opradeného hrôzostrašnou rokenrolovou históriou, aby nahrala svoj očakávaný desiaty album. Americkú hororovú komédiu nakrútil BJ McDonnell, vo filme vystupuje bývalý bubeník Nirvany a terajší frontman Foo Fighters Dave Grohl spoločne so svojimi spoluhráčmi.

Trailer Štúdio 666:

Víťazný film tohtoročného MFF v Berlíne Na lodi Adamant, ocenený Zlatým medveďom Berlinale, hovorí o jedinečnom centre pre duševne chorých. Režisér Nicolas Philibert pozýva divákov na palubu, aby sa stretli s pacientmi i ošetrovateľmi, ktorí deň po dni kreuju život v nevšednej liečebni.

Trailer Na lodi Adamant:

Mnohými zbožňovaná a nenapodobiteľná Penélope Cruz ovládne filmové plátno vo filme Nesmiernosť. V úlohe osamelej manželky Clary sa presunie do 70. rokov 20. storočia do Talianska kde zažíva manželskú krízu. Manželia sa už nemilujú, ale nedokážu sa rozísť, a Clara tak nachádza útočisko pred osamelosťou v zvláštnych vzťahoch so svojimi tromi deťmi.

Trailer Nesmiernosť:

Panoráma ponúka aj pohľad na súčasnú dokumentárnu tvorbu. Pre ukrajinského režiséra bieloruského pôvodu Sergeja Loznicu je príznačná práca s archívnymi filmovými materiálmi z ktorých pomocou strihu vytvára nové filmové veľdiela. Obyčajné dejiny ničenia, najsymfonickejší strihový film Loznicu je inšpirovaný rovnomennou zbierkou esejí od W. G. Sebald, ktorá kritizuje nedostatok pozornosti venovanej civilným obetiam masového bombardovania nemeckých miest Spojencami počas druhej svetovej vojny.

Trailer Obyčajné dejiny ničenia:

Dokumentaristi Axel Danielson a Maximilien Van Aertryck nasmerovali kamery priamo na spoločnosť s cieľom preskúmať, vysvetliť a odhaliť, ako naša nekontrolovaná posadnutosť obrazom prerástla do zmeny ľudského správania. Tvorcovia vo filme Zázračný aparát, nastoľujú otázku spoločenských dôsledkov vyplývajúcich z obrazového výstupu 45 miliárd kamier na internete, ktoré prispejú k 500 hodinám obrazu nahratého každú minútu na internet. Film získal Zvláštnu cenu poroty za svetový dokumentárny film na filmovom festivale Sundance 2023.

Trailer Zázračný aparát:

Otcovia sociálnej drámy, bratia Dardennovci, prichádzajú s novým filmom Tori a Lokita a rozoberajú tému prisťahovalcov z Afriky. Chlapec a dospievajúce dievča z Afriky, konfrontujú svoje nepremožiteľné priateľstvo s ťažkými podmienkami exilu v dnešnom Belgicku.

V sekcii Panoráma sa môžete tiež tešiť aj na ďalšie výrazné snímky

Asteroid City (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v hlavnej súťaži, účinkujú v ňom herecké hviezdy ako T. Hanks, S. Johanson, E. Norton, J. Schwartzman, J. Wright, T. Swindon)

Blackbird Blackbird Blackberry (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v sekcii Directors' Fortnight)



Československý rozprávkový príbeh (režisér Ch. Paigneau film osobne uvedie na festivale)

Dcéry

Goldmanov prípad (otvárací film sekcie Directors' Fortnight na MFF v Cannes 2023)

Hrdinovia robotníckej triedy

Mohli by sme byť aj mŕtvi

On sa bojí (v hlavnej úlohe Joaquin Phoenix)

Svetlá budúcnosť (svetovú premiéru mal v hlavnej súťaže MFF Cannes 2023, vo vedľajšej úlohe sa predstavila slovenská herečka Barbora Bobuľová)

Tiché dvojčatá

13 vyhánaní diabla

Viac informácií o filmoch, programe festivalu, možnostiach rezervácie a zakúpenia cinepassov prípade vstupeniek na jednotlivé projekcie a podujatia <https://aff.cinepass.sk/sk/> a www.artfilmfest.sk

Organizátor: ART FILM FEST s.r.o.;

Spoluorganizátori: Mesto Košice, K13 – Košické kultúrne centrú, ART FILM FEST, n.o., LGM, s.r.o.;

Festival finančne podporili: Audiovizuálny fond a Nadácia SPP;

Festival je spolufinancovaný Košickým samosprávnym krajom z programu Terra Incognita;

Hlavní reklamní partneri: CODES Brand House, FORLIVE, pramenitá voda Lucka;

Oficiálne autá: Auto Gábríel; Oficiálny hotel: Hotel Yasmin;

Reklamní partneri: stavebná spoločnosť Adifex, Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť, a.s., Oxyworld, U. S. Steel Košice, ANTIK Telecom, BARZZUZ, Kino Úsmev, Aupark Košice, Fors-stav, R-media, Okno mé lásky;

Oficiálni dodávateľia: NOV, ZEBRA, Best Press, SLOVNAFT, Stredoeurópska nadácia, Spoločnosť pre skladovanie, DKC Veritas, Kaviareň Slávia, Tabačka Kulturfabrik, Ohnisko – Fire Dining & Brew Bar, Pub u Kohúta, El Nacional, Café de Paris, Maiko Sushi, DOMOS Slovakia, Pilsner Urquell, Macarons; Oficiálne víno: Kubbo Select a Ostrožovič;

Hlavní mediální partneri: TV JOJ, zregionu.sk, Pravda, Eurotelevízia;

Mediální partneri: Rozhlas a televízia Slovenska, Kinosála, JOJ 24, Film Europe, TV spolok LOTOs, Rádio KOŠICE, Korzár, Slovenka, Forbes, SITA, TASR, BigMedia, HomeMedia Production, Film.sk, Košice City Guide, aktuality.sk, čsfd.cz, Visit Košice, Košice v Skratke;

Partneri: JOJ Cinema, Millor - Váš partner v oblasti energetiky, Letisko Košice, Autocont, TelekomCLOUD, ECO Technologies, DELTA OnLine, MIHYRING, KAIFER advokátska kancelária, Taper, Brother, GROTTTO, CELIMED autorizované zastúpenie OMRON, NR-holding, CPK Slovakia, Casa Trade – Casablanca cafe, easylog transport&logistic, Kvety Victor, Slovenský filmový ústav, Filozofická fakulta **UPJŠ**, Fakulta elektrotechniky a informatiky TUKE, Súkromná škola umeleckého priemyslu filmová v Košiciach, Dopravný podnik mesta Košice, Tesco Stores SK, DEMI šport, CANON, SPI International, Arténa audiovizuálna dielňa od RTVS, Kreatívna Európa, KPK Reklama

Festivalové reštaurácie a bary: JAZZ Club Café Restaurant, Pivovar Hostinec, Kaviareň Papa, Reštaurácia Camelot, Kaviareň Veritas

Informačný servis

Autor: 24hod.sk - 24 hodín s.r.o. - WebSys s.r.o.



Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma [📄](#)

📅 14. 6. 2023, 15:30, Zdroj: [akcnezeny.sk](#) [📄](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 2 888 GRP: 0,06 OTS: 0,00 AVE: 364 Eur

0

14.6.2023 (SITA.sk) – ročník Medzinárodného filmového festivalu Art Film Fest ktorý sa uskutoční 16. – 23. júna 2023 v Košiciach. Nesúťažná programová sekcia Panoráma ponúkne vyše 23 filmov, rôznych žánrov i krajín vzniku, medzi nimi aj snímky ktoré rezonovali na prestížnych filmových festivaloch po celom svete. Panoráma je tak prehliadkou toho najlepšieho zo svetovej kinematografie z rokov 2022 až 2023.

V distribučnej predpremiére Art Film Fest v nej uvedie film Aftersun škótskej režisérky Charlotte Wells, ktorá získala cenu BAFTA za najlepší debut. Rozvedeného otca stvárnil írsky herec Paul Mescal a bol nominovaný na Oscara, cenu BAFTA a na Európsku filmovú cenu pre najlepšieho herca.

Trailer Aftersun:

Legendárna rocková kapela Foo Fighters sa vo filme Štúdio 666 presťahuje do sídla v Encine, opradeného hrôzostrašnou rokenrolovou históriou, aby nahrala svoj očakávaný desiaty album. Americkú hororovú komédiu nakrútil BJ McDonnell, vo filme vystupuje bývalý bubeník Nirvany a terajší frontman Foo Fighters Dave Grohl spoločne so svojimi spoluhráčmi.

Trailer Štúdio 666:

Víťazný film tohtoročného MFF v Berlíne Na lodi Adamant, ocenený Zlatým medveďom Berlinale, hovorí o jedinečnom centre pre duševne chorých. Režisér Nicolas Philibert pozýva divákov na palubu, aby sa stretli s pacientmi i ošetrovateľmi, ktorí deň po dni kreuju život v nevšednej liečebni.

Trailer Na lodi Adamant:

Mnohými zbožňovaná a nenapodobiteľná Penélope Cruz ovládne filmové plátno vo filme Nesmiernosť. V úlohe osamelej manželky Clary sa presunie do 70. rokov 20. storočia do Talianska kde zažíva manželskú krízu. Manželia sa už nemilujú, ale nedokážu sa rozísť, a Clara tak nachádza útočisko pred osamelosťou v zvláštnych vzťahoch so svojimi tromi deťmi.

Trailer Nesmiernosť:

Panoráma ponúka aj pohľad na súčasnú dokumentárnu tvorbu. Pre ukrajinského režiséra bieloruského pôvodu Sergeja Loznicu je príznačná práca s archívnymi filmovými materiálmi z ktorých pomocou strihu vytvára nové filmové veľdiela. Obyčajné dejiny ničenia, najsymfonickejší strihový film Loznicu je inšpirovaný rovnomennou zbierkou esejí od W. G. Sebald, ktorá kritizuje nedostatok pozornosti venovanej civilným obetiam masového bombardovania nemeckých miest Spojencami počas druhej svetovej vojny.

Trailer Obyčajné dejiny ničenia:

Dokumentaristi Axel Danielson a Maximilien Van Aertryck nasmerovali kamery priamo na spoločnosť s cieľom preskúmať, vysvetliť a odhaliť, ako naša nekontrolovaná posadnutosť obrazom prerástla do zmeny ľudského správania. Tvorcovia vo filme Zázračný aparát, nastoľujú otázku spoločenských dôsledkov vyplývajúcich z obrazového výstupu 45 miliárd kamier na internete, ktoré prispejú k 500 hodinám obrazu nahratého každú minútu na internet. Film získal Zvláštnu cenu poroty za svetový dokumentárny film na filmovom festivale Sundance 2023.

Trailer Zázračný aparát:

Otcovia sociálnej drámy, bratia Dardennovci, prichádzajú s novým filmom Tori a Lokita a rozoberajú tému prisťahovalcov z Afriky. Chlapec a dospievajúce dievča z Afriky, konfrontujú svoje nepremožiteľné priateľstvo s ťažkými podmienkami exilu v dnešnom Belgicku.

V sekcii Panoráma sa môžete tiež tešiť aj na ďalšie výrazné snímky

Asteroid City (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v hlavnej súťaži, účinkujú v ňom herecké hviezdy ako T. Hanks, S. Johanson, E. Norton, J. Schwartzman, J. Wright, T. Swindon)

Blackbird Blackbird Blackberry (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v sekcii Directors' Fortnight)

Československý rozprávkový príbeh (režisér Ch. Paigneau film osobne uvedie na festivale)

Dcéry



Exodus

Goldmanov prípad (otvárací film sekcie Directors' Fortnight na MFF v Cannes 2023)

Hrdinovia robotníckej triedy

Keď vlny ustúpia

Mohli by sme byť aj mŕtvi

On sa bojí (v hlavnej úlohe Joaquin Phoenix)

Svetlá budúcnosť (svetovú premiéru mal v hlavnej súťaže MFF Cannes 2023, vo vedľajšej úlohe sa predstavila slovenská herečka Barbora Bobuľová)

Tiché dvojčatá

Viac než kedykoľvek predtým

Zabudnutá zem

Zaťaženi

13 vyhánaní diabla

Viac informácií o filmoch, programe festivalu, možnostiach rezervácie a zakúpenia cinepassov prípadne vstupeniek na jednotlivé projekcie a podujatia <https://aff.cinepass.sk/sk/> a www.artfilmfest.sk

Organizátor: ART FILM FEST s.r.o.;

Spoluorganizátori: Mesto Košice, K13 – Košické kultúrne centrú, ART FILM FEST, n.o., LGM, s.r.o.;

Festival finančne podporili: Audiovizuálny fond a Nadácia SPP;

Festival je spolufinancovaný Košickým samosprávnym krajom z programu Terra Incognita;

Hlavní reklamní partneri: CODES Brand House, FORLIVE, pramenitá voda Lucka;

Oficiálne autá: Auto Gábiel; Oficiálny hotel: Hotel Yasmin;

Reklamní partneri: stavebná spoločnosť Adifex, Jadrová a vyradovacia spoločnosť, a.s., Oxyworld, U. S. Steel Košice, ANTIK Telecom, BARZZUZ, Kino Úsmev, Aupark Košice, Fors-stav, R-media, Okno mé lásky;

Oficiálni dodávatelia: NOV, ZEBRA, Best Press, SLOVNAFT, Stredoeurópska nadácia, Spoločnosť pre skladovanie, DKC Veritas, Kaviareň Slávia, Tabačka Kulturfabrik, Ohnisko – Fire Dining & Brew Bar, Pub u Kohúta, El Nacional, Café de Paris, Maiko Sushi, DOMOS Slovakia, Pilsner Urquell, Macarons; Oficiálne víno: Kubbo Select a Ostrožovič;

Hlavní mediální partneri: TV JOJ, zregionu.sk, Pravda, Eurotelevízia;

Mediální partneri: Rozhlas a televízia Slovenska, Kinosála, JOJ 24, Film Europe, TV spolok LOToS, Rádio KOŠICE, Korzár, Slovenka, Forbes, SITA, TASR, BigMedia, HomeMedia Production, Film.sk, Košice City Guide, aktuality.sk, čsfd.cz, Visit Košice, Košice v Skratke;

Partneri: JOJ Cinema, Millor – Váš partner v oblasti energetiky, Letisko Košice, Autocont, TelekomCLOUD, ECO Technologies, DELTA OnLine, MIHYRING, KAIFER advokátska kancelária, Taper, Brother, GROTTTO, CELIMED autorizované zastúpenie OMRON, NR-holding, CPK Slovakia, Casa Trade – Casablanca cafe, easylog transport&logistic, Kvety Victor, Slovenský filmový ústav, Filozofická fakulta **UPJŠ**, Fakulta elektrotechniky a informatiky TUKE, Súkromná škola umeleckého priemyslu filmová v Košiciach, Dopravný podnik mesta Košice, Tesco Stores SK, DEMI šport, CANON, SPI International, Arténa audiovizuálna dielňa od RTVS, Kreatívna Európa, KPK Reklama

Festivalové reštaurácie a bary: JAZZ Club Café Restaurant, Pivovar Hostinec, Kaviareň Papa, Reštaurácia Camelot, Kaviareň Veritas

Informačný servis

Viac k témam: Art Film Fest, Art Film Fest Košice, Festival, Panoráma



Zdroj: SITA.sk – Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma © SITA Všetky práva vyhradené.

Ohodnoťte článok

Autor: -



Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma [📄](#)

📅 14. 6. 2023, 15:35, Zdroj: [klocher.sk](#) [📄](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 2 204 GRP: 0,05 OTS: 0,00 AVE: 320 Eur

Nesúťažná programová sekcia Panoráma ponúkne vyše 23 filmov, rôznych žánrov i krajín vzniku, medzi nimi aj snímky ktoré rezonovali na prestížnych filmových festivaloch po celom svete.

14.6.2023 (SITA.sk) – ročník Medzinárodného filmového festivalu Art Film Fest ktorý sa uskutoční 16. – 23. júna 2023 v Košiciach. Nesúťažná programová sekcia Panoráma ponúkne vyše 23 filmov, rôznych žánrov i krajín vzniku, medzi nimi aj snímky ktoré rezonovali na prestížnych filmových festivaloch po celom svete. Panoráma je tak prehliadkou toho najlepšieho zo svetovej kinematografie z rokov 2022 až 2023.

V distribučnej predpremiére Art Film Fest v nej uvedie film Aftersun škótskej režisérky Charlotte Wells, ktorá získala cenu BAFTA za najlepší debut. Rozvedeného otca stvárnil írsky herec Paul Mescal a bol nominovaný na Oscara, cenu BAFTA a na Európsku filmovú cenu pre najlepšieho herca.

Trailer Aftersun:

Legendárna rocková kapela Foo Fighters sa vo filme Štúdio 666 presťahuje do sídla v Encine, opradeného hrôzostrašnou rokenrolovou históriou, aby nahrala svoj očakávaný desiaty album. Americkú hororovú komédiu nakrútil BJ McDonnell, vo filme vystupuje bývalý bubeník Nirvany a terajší frontman Foo Fighters Dave Grohl spoločne so svojimi spoluhráčmi.

Trailer Štúdio 666:

Víťazný film tohtoročného MFF v Berlíne Na lodi Adamant, ocenený Zlatým medveďom Berlinale, hovorí o jedinečnom centre pre duševne chorých. Režisér Nicolas Philibert pozýva divákov na palubu, aby sa stretli s pacientmi i ošetrovateľmi, ktorí deň po dni kreujú život v nevšednej liečebni.

Trailer Na lodi Adamant:

Mnohými zbožňovaná a nenapodobiteľná Penélope Cruz ovládne filmové plátno vo filme Nesmiernosť. V úlohe osamelej manželky Clary sa presunie do 70. rokov 20. storočia do Talianska kde zažíva manželskú krízu. Manželia sa už nemilujú, ale nedokážu sa rozísť, a Clara tak nachádza útočisko pred osamelosťou v zvláštnych vzťahoch so svojimi tromi deťmi.

Trailer Nesmiernosť:

Panoráma ponúka aj pohľad na súčasnú dokumentárnu tvorbu. Pre ukrajinského režiséra bieloruského pôvodu Sergeja Loznicu je príznačná práca s archívnymi filmovými materiálmi z ktorých pomocou strihu vytvára nové filmové veľdiela. Obyčajné dejiny ničenia, najsymfonickejší strihový film Loznicu je inšpirovaný rovnomennou zbierkou esejí od W. G. Sebald, ktorá kritizuje nedostatok pozornosti venovanej civilným obetiam masového bombardovania nemeckých miest Spojencami počas druhej svetovej vojny.

Mladú školáčku v Trnave na priechode pre chodcov zrazilo auto, namiesto školy skončila v nemocnici (foto)

Trailer Obyčajné dejiny ničenia:

Dokumentaristi Axel Danielson a Maximilien Van Aertryck nasmerovali kamery priamo na spoločnosť s cieľom preskúmať, vysvetliť a odhaliť, ako naša nekontrolovaná posadnutosť obrazom prerástla do zmeny ľudského správania. Tvorcovia vo filme Zázračný aparát, nastoľujú otázku spoločenských dôsledkov vyplývajúcich z obrazového výstupu 45 miliárd kamier na internete, ktoré prispievajú k 500 hodinám obrazu nahratého každú minútu na internet. Film získal Zvláštnu cenu poroty za svetový dokumentárny film na filmovom festivale Sundance 2023.

Trailer Zázračný aparát:

Otcovia sociálnej drámy, bratia Dardennovci, prichádzajú s novým filmom Tori a Lokita a rozoberajú tému prisťahovalcov z Afriky. Chlapec a dospievajúce dievča z Afriky, konfrontujú svoje nepremožiteľné priateľstvo s ťažkými podmienkami exilu v dnešnom Belgicku.

V sekcii Panoráma sa môžete tiež tešiť aj na ďalšie výrazné snímky

Asteroid City (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v hlavnej súťaži, účinkujú v ňom herecké hviezdy ako T. Hanks, S. Johanson, E. Norton, J. Schwartzman, J. Wright, T. Swindon)

Blackbird Blackbird Blackberry (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v sekcii Directors' Fortnight)

Československý rozprávkový príbeh (režisér Ch. Paigneau film osobne uvedie na festivale)



Dcéry

Exodus

Goldmanov prípad (otvárací film sekcie Directors' Fortnight na MFF v Cannes 2023)

Hrdinovia robotníckej triedy

Keď vlny ustúpia

Mohli by sme byť aj mŕtvi

On sa bojí (v hlavnej úlohe Joaquin Phoenix)

Svetlá budúcnosť (svetovú premiéru mal v hlavnej súťaže MFF Cannes 2023, vo vedľajšej úlohe sa predstavila slovenská herečka Barbora Bobuľová)

Tiché dvojčatá

Viac než kedykoľvek predtým

Zabudnutá zem

Zařazení

13 vyhánaní diabla

Viac informácií o filmoch, programe festivalu, možnostiach rezervácie a zakúpenia cinepassov prípade vstupeniek na jednotlivé projekcie a podujatia <https://aff.cinepass.sk/sk/> a www.artfilmfest.sk

Organizátor: ART FILM FEST s.r.o.;

Spoluorganizátori: Mesto Košice, K13 – Košické kultúrne centrú, ART FILM FEST, n.o., LGM, s.r.o.;

Blanár by mal pre kauzu CT prístrojov a odsúdenie bývalého podriadeného skončiť v politike, žiada OĽaNO

Festival finančne podporili: Audiovizuálny fond a Nadácia SPP;

Festival je spolufinancovaný Košickým samosprávnym krajom z programu Terra Incognita;

Hlavní reklamní partneri: CODES Brand House, FORLIVE, pramenitá voda Lucka;

Oficiálne autá: Auto Gábriel; Oficiálny hotel: Hotel Yasmin;

Reklamní partneri: stavebná spoločnosť Adifex, Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť, a.s., Oxyworld, U. S. Steel Košice, ANTIK Telecom, BARZZUZ, Kino Úsmev, Aupark Košice, Fors-stav, R-media, Okno mé lásky;

Oficiálni dodávateľia: NOV, ZEBRA, Best Press, SLOVNAFT, Stredoeurópska nadácia, Spoločnosť pre skladovanie, DKC Veritas, Kaviareň Slávia, Tabačka Kulturfabrik, Ohnisko – Fire Dining & Brew Bar, Pub u Kohúta, El Nacional, Café de Paris, Maiko Sushi, DOMOS Slovakia, Pilsner Urquell, Macarons; Oficiálne víno: Kubbo Select a Ostrožovič;

Hlavní mediální partneri: TV JOJ, zregionu.sk, Pravda, Eurotelevízia;

Mediální partneri: Rozhlas a televízia Slovenska, Kinosála, JOJ 24, Film Europe, TV spolok LOTOs, Rádio KOŠICE, Korzár, Slovenka, Forbes, SITA, TASR, BigMedia, HomeMedia Production, Film.sk, Košice City Guide, aktuality.sk, čsfd.cz, Visit Košice, Košice v Skratke;

Partneri: JOJ Cinema, Millor – Váš partner v oblasti energetiky, Letisko Košice, Autocont, TelekomCLOUD, ECO Technologies, DELTA OnLine, MIHYRING, KAIFER advokátska kancelária, Taper, Brother, GROTTTO, CELIMED autorizované zastúpenie OMRON, NR-holding, CPK Slovakia, Casa Trade – Casablanca cafe, easylog transport&logistic, Kvety Victor, Slovenský filmový ústav, Filozofická fakulta **UPJŠ**, Fakulta elektrotechniky a informatiky TUKE, Súkromná škola umeleckého priemyslu filmová v Košiciach, Dopravný podnik mesta Košice, Tesco Stores SK, DEMI šport, CANON, SPI International, Arténa audiovizuálna dielňa od RTVS, Kreatívna Európa, KPK Reklama

Festivalové reštaurácie a bary: JAZZ Club Café Restaurant, Pivovar Hostinec, Kaviareň Papa, Reštaurácia Camelot, Kaviareň Veritas



Informačný servis

Viac k témam: Art Film Fest, Art Film Fest Košice, Festival, Panoráma

Zdroj: SITA.sk – Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma © SITA Všetky práva vyhradené.

Autor: isita || | isita



Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma [✉](#)

📅 14. 6. 2023, 16:15, Zdroj: spisiakoviny.eu [✉](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 6 409 GRP: 0,14 OTS: 0,00 AVE: 517 Eur

14.6.2023 (SITA.sk) – ročník Medzinárodného filmového festivalu Art Film Fest ktorý sa uskutoční 16. – 23. júna 2023 v Košiciach. Nesúťažná programová sekcia Panoráma ponúkne vyše 23 filmov, rôznych žánrov i krajín vzniku, medzi nimi aj snímky ktoré rezonovali na prestížnych filmových festivaloch po celom svete. Panoráma je tak prehliadkou toho najlepšieho zo svetovej kinematografie z rokov 2022 až 2023.

V distribučnej predpremiére Art Film Fest v nej uvedie film Aftersun škótskej režisérky Charlotte Wells, ktorá získala cenu BAFTA za najlepší debut. Rozvedeného otca stvárnil írsky herec Paul Mescal a bol nominovaný na Oscara, cenu BAFTA a na Európsku filmovú cenu pre najlepšieho herca.

Trailer Aftersun:

Legendárna rocková kapela Foo Fighters sa vo filme Štúdio 666 presťahuje do sídla v Encine, opradeného hrôzostrašnou rokenrolovou históriou, aby nahrala svoj očakávaný desiaty album. Americkú hororovú komédiu nakrútil BJ McDonnell, vo filme vystupuje bývalý bubeník Nirvany a terajší frontman Foo Fighters Dave Grohl spoločne so svojimi spoluhráčmi.

Trailer Štúdio 666:

Víťazný film tohtoročného MFF v Berlíne Na lodi Adamant, ocenený Zlatým medveďom Berlinale, hovorí o jedinečnom centre pre duševne chorých. Režisér Nicolas Philibert pozýva divákov na palubu, aby sa stretli s pacientmi i ošetrovateľmi, ktorí deň po dni kreuujú život v nevšednej liečebni.

Trailer Na lodi Adamant:

Mnohými zbožňovaná a nenapodobiteľná Penélope Cruz ovládne filmové plátno vo filme Nesmiernosť. V úlohe osamelej manželky Clary sa presunie do 70. rokov 20. storočia do Talianska kde zažíva manželskú krízu. Manželia sa už nemilujú, ale nedokážu sa rozísť, a Clara tak nachádza útočisko pred osamelosťou v zvláštnych vzťahoch so svojimi tromi deťmi.

Trailer Nesmiernosť:

Panoráma ponúka aj pohľad na súčasnú dokumentárnu tvorbu. Pre ukrajinského režiséra bieloruského pôvodu Sergeja Loznicu je príznačná práca s archívnymi filmovými materiálmi z ktorých pomocou strihu vytvára nové filmové veľdiela. Obyčajné dejiny ničenia, najsymfonickejší strihový film Loznicu je inšpirovaný rovnomennou zbierkou esejí od W. G. Sebald, ktorá kritizuje nedostatok pozornosti venovanej civilným obetiam masového bombardovania nemeckých miest Spojencami počas druhej svetovej vojny.

Trailer Obyčajné dejiny ničenia:

Dokumentaristi Axel Danielson a Maximilien Van Aertryck nasmerovali kamery priamo na spoločnosť s cieľom preskúmať, vysvetliť a odhaliť, ako naša nekontrolovaná posadnutosť obrazom prerástla do zmeny ľudského správania. Tvorcovia vo filme Zázračný aparát, nastoľujú otázku spoločenských dôsledkov vyplývajúcich z obrazového výstupu 45 miliárd kamier na internete, ktoré prispejú k 500 hodinám obrazu nahratého každú minútu na internet. Film získal Zvláštnu cenu poroty za svetový dokumentárny film na filmovom festivale Sundance 2023.

Trailer Zázračný aparát:

Otcovia sociálnej drámy, bratia Dardennovci, prichádzajú s novým filmom Tori a Lokita a rozoberajú tému prisťahovalcov z Afriky. Chlapec a dospievajúce dievča z Afriky, konfrontujú svoje nepremožiteľné priateľstvo s ťažkými podmienkami exilu v dnešnom Belgicku.

V sekcii Panoráma sa môžete tiež tešiť aj na ďalšie výrazné snímky

Asteroid City (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v hlavnej súťaži, účinkujú v ňom herecké hviezdy ako T. Hanks, S. Johanson, E. Norton, J. Schwartzman, J. Wright, T. Swindon)

Blackbird Blackbird Blackberry (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v sekcii Directors' Fortnight)

Československý rozprávkový príbeh (režisér Ch. Paigneau film osobne uvedie na festivale)

Dcéry

Exodus



Goldmanov prípad (otvárací film sekcie Directors' Fortnight na MFF v Cannes 2023)

Hrdinovia robotníckej triedy

Keď vlny ustúpia

Mohli by sme byť aj mŕtvi

On sa bojí (v hlavnej úlohe Joaquin Phoenix)

Svetlá budúcnosť (svetovú premiéru mal v hlavnej súťaže MFF Cannes 2023, vo vedľajšej úlohe sa predstavila slovenská herečka Barbora Bobuľová)

Tiché dvojčatá

Viac než kedykoľvek predtým

Zabudnutá zem

Zařazení

13 vyhánaní diabla

Viac informácií o filmoch, programe festivalu, možnostiach rezervácie a zakúpenia cinepassov prípadе vstupeniék na jednotlivé projekcie a podujatia <https://aff.cinepass.sk/sk/> a www.artfilmfest.sk

Organizátor: ART FILM FEST s.r.o.;

Spoluorganizatori: Mesto Košice, K13 – Košické kultúrne centrá, ART FILM FEST, n.o., LGM, s.r.o.;

Festival finančne podporili: Audiovizuálny fond a Nadácia SPP;

Festival je spolufinancovaný Košickým samosprávnym krajom z programu Terra Incognita;

Hlavní reklamní partneri: CODES Brand House, FORLIVE, pramenitá voda Lucka;

Oficiálne autá: Auto Gábriel; Oficiálny hotel: Hotel Yasmin;

Reklamní partneri: stavebná spoločnosť Adifex, Jadrová a vyradovacia spoločnosť, a.s., Oxyworld, U. S. Steel Košice, ANTIK Telecom, BARZZUZ, Kino Úsmev, Aupark Košice, Fors-stav, R-media, Okno mé lásky;

Oficiálni dodávateľa: NOV, ZEBRA, Best Press, SLOVNAFT, Stredoeurópska nadácia, Spoločnosť pre skladovanie, DKC Veritas, Kaviareň Slávia, Tabačka Kulturfabrik, Ohnisko – Fire Dining & Brew Bar, Pub u Kohúta, El Nacional, Café de Paris, Maiko Sushi, DOMOS Slovakia, Pilsner Urquell, Macarons; Oficiálne víno: Kubbo Select a Ostrožovič;

Hlavní mediální partneri: TV JOJ, zregionu.sk, Pravda, Eurotelevízia;

Mediální partneri: Rozhlas a televízia Slovenska, Kinosála, JOJ 24, Film Europe, TV spolok LOToS, Rádio KOŠICE, Korzár, Slovenka, Forbes, SITA, TASR, BigMedia, HomeMedia Production, Film.sk, Košice City Guide, aktuality.sk, čsfd.cz, Visit Košice, Košice v Skratke;

Partneri: JOJ Cinema, Millor – Váš partner v oblasti energetiky, Letisko Košice, Autocont, TelekomCLOUD, ECO Technologies, DELTA OnLine, MIHYRING, KAIFER advokátska kancelária, Taper, Brother, GROTTTO, CELIMED autorizované zastúpenie OMRON, NR-holding, CPK Slovakia, Casa Trade – Casablanca cafe, easylog transport&logistic, Kvetý Victor, Slovenský filmový ústav, Filozofická fakulta **UPJŠ**, Fakulta elektrotechniky a informatiky TUKE, Súkromná škola umeleckého priemyslu filmová v Košiciach, Dopravný podnik mesta Košice, Tesco Stores SK, DEMI šport, CANON, SPI International, Arténa audiovizuálna dielňa od RTVS, Kreatívna Európa, KPK Reklama

Festivalové reštaurácie a bary: JAZZ Club Café Restaurant, Pivovar Hostinec, Kaviareň Papa, Reštaurácia Camelot, Kaviareň Veritas

Informačný servis

Viac k témam: Art Film Fest, Art Film Fest Košice, Festival, Panoráma

Zdroj: SITA.sk – Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma © SITA Všetky práva vyhradené.



Publikované

Autor: Spisiakoviny || Spisiakoviny



Akú najväčšiu zmenu čoskoro prinesie AI? Pýtali sme odborníkov [↗](#)

📅 14. 6. 2023, 16:30, Zdroj: [zive.aktuality.sk](#) [↗](#), Vydavateľ: Ringier Slovakia Media s.r.o., Autor: Maroš Žofčín, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 81 656 GRP: 1,81 OTS: 0,02 AVE: 1392 Eur

Maroš Žofčín

Redakcia

Experti a osobnosti sa zamerali na oblasti, v ktorých sami pôsobia a pozerajú sa na vývoj v oblasti umelej inteligencie zo svojho špecifického pohľadu.

Akú najväčšiu zmenu v oblasti, ktorej sa venujete, prinesie podľa vás v najbližšom roku až dvoch umelá inteligencia a služby na nej založené?

Túto otázku sme položili viacerým slovenským a českým odborníkom, ktorí pôsobia v najrôznejších oblastiach technológií, vedy a výskumu. Každý sa na problematiku pritom nahliada vlastnou, špecifickou optikou, čo vytvára úplne unikátny pohľad.

V ankete odpovedali:

Filip Vítek, SVP Data & Analytics v spoločnosti Flaconi, autor blogu Mocné dáta

Jiří Hlavenka, český podnikateľ a investor v oblasti informačných technológií

Andrea Hřčková, Senior Researcher, KInIT

Vladimír Šucha, vedúci zastúpenia Európskej komisie na Slovensku

Anna Drgová, právnička v oblasti IT

Rastislav Turek, zakladateľ a CEO spoločnosti Pex

Vanda Benešová, Ústav počítačového inžinierstva a aplikovanej informatiky na FIIT STU

Miroslav Kohút, Chief Technology Officer v ITAPS

Richard Hollý, majiteľ spoločnosti Optima Ideas

Barbora Bůhnová, prodekanka na Fakulte informatiky Masarykovej univerzity

Július Kováč, bezpečnostný analytik v peerIT, s.r.o.

Adriana Ilavská, riaditeľka výskumu v Global Arena Research Institute

Martin Hyben, Senior Researcher, KInIT

Lubica Beňušková, Centrum pre kognitívnu vedu

Lubomír Antoni, odborný asistent na Ústave informatiky PF **UPJŠ** v Košiciach

Štefan Dlugolinský, samostatný vedecký pracovník na Ústave informatiky SAV

Daniela Hrehová, členka stálej komisie pre etiku a reguláciu AI

Petr Mára, Technology Evangelist

Filip Vítek SVP Data & Analytics v spoločnosti Flaconi, autor blogu Mocné dáta

Expertí síce vedú spor o to, či náhly nástup Veľkých Jazykových Modelov (LLM) ako ChatGPT je skutočným promo pre AI alebo skôr jej medvedňou službou, nevšimnúť si zásadný skok v umelej inteligencii za posledný rok je však čoraz ťažšie aj pre bežného Jozefa Maka.

Pre mnohých „zasvätených“ je nástup GPT len logickým vyústením dlho bublajúceho pokroku v tejto oblasti. Dá sa preto aj ľahko predikovať, čo nás teraz čaká: Nastane medziobdobie, keď sa svet zrejme rozčesne na tri tábory: Snílkov, čo podľahnú open source lákadlu postaviť si vlastný GPT. Odmietáčov, ktorí budú tvrdiť, že je to len nový hype (ako NFT) a Pragmatikov, čo budú hľadať možnosť ako využiť (čo i len nedokonalé) prototypy na skokovitý rast produktivity práce či nových biznis modelov.



História nakoniec vysmeje všetky tri skupiny (ako rôzne búrky v tom istom pohári). Skutočný prielom totiž nastane, až keď Generatívna AI vstúpi do svojej 2.0 etapy, v ktorej celá spleť nástrojov ako GPT pobeží priamo v mobilných zariadeniach. Najlepšie však v medziobdobí asi obstoja Pragmatici.

Ako tomu už býva, keď sa všetci pozerajú doprava, naozaj zaujímavé veci prídu z druhej strany. Tak aj v oblasti AI, kým väčšina sa bude zapodievať LLM, skutočné prevratné skoky v najbližšom roku sa v AI udejú zrejme na poli biologického a farmaceutického použitia umelej inteligencie, ako aj v oblasti kvantového strojového učenia (QML) a reguláciou výrazne tlačenej Vysvetliteľnosti Umelej Inteligencie (XAI).

Zdroj: respondent

Jiří Hlavenka český podnikateľ a investor v oblasti informačných technológií

V startupoch kde pôsobím bude celkom zjavné využitie AI vo všetkom styku so zákazníkom. Myslím, že tradičná zákaznícka podpora založená na ľudskej asistencii je alebo bude v blízkej dobe vlastne mŕtva.

Práve tak bude AI schopná riešiť niektoré programátorské úlohy – teda bude schopná kódovať podľa slovného zadania. Nevyhnutné zručnosti sa teda presunú od písania kódu (teda znalosti programovacích jazykov) k schopnosti formulovať presné zadanie a vyhodnocovať výsledok.

Zdroj: respondent

Andrea Hrčková Senior Researcher, Kempelenov inštitút inteligentných technológií

Nemám krištáľovú guľu, oblasť umelej inteligencie (a informatiky vo všeobecnosti) sa rozvíja veľmi nepredvídateľne. Kto sa o nejaké predpovede pokúsi, môže v budúcnosti pôsobiť úsmevne (čo sa už neraz stalo). Môžem však povedať, kde by bolo želané, aby sa rozvíjala.

Určite by sa mala venovať väčšia pozornosť kvalite datasetov, ktoré majú na kvalitu výstupov systémov umelej inteligencie veľký vplyv. Taktiež by sa malo uvážlivejšie pristupovať k tomu, aké systémy umelej inteligencie sa vypustia verejne do sveta. Mnohé môžu mať na ľudí a spoločnosť negatívne dopady, ktoré sa budú len veľmi ťažko naprávať (napr. šírenie dezinformácií generatívnou umelou inteligenciou). Na ich čiastočné predvídanie slúžia tzv. etické hodnotenia. Tie, ak sú vedené správne, dokážu pomôcť uvidieť aspoň niektoré z možných negatívnych dopadov na zainteresované strany.

Aby sa toto všetko zrealizovalo, je potrebné jednak nastaviť si nejaké limity, za ktoré ako ľudia nechceme a nemôžeme ísť. Taktiež je potrebné viac zapojiť spoločenských a humanitných vedcov priamo do tímov odborníkov v oblasti umelej inteligencie. Či sa to však stane, je len na ľuďoch, ktorí sú tiež nepredvídateľní a často iracionálni.

Zdroj: respondent

Vladimír Šucha vedúci zastúpenia Európskej komisie na Slovensku

Najbližšie obdobie bude pravdepodobne v znamení „veľkých jazykových modelov“ (Large Language Models - LLM) a tzv. generatívnej umelej inteligencie, schopnej generovať okrem textu aj kreatívny obsah (hudba, obrázky).

V závere minulého roka verejnosť spoznala ChatGPT (LLM GPT3), ktorý exponenciálne získava veľké množstvo užívateľov a naznačuje ako zmení rôzne oblasti nášho života. Ešte sme si naň ani poriadne neprivykli a máme tu vyššiu verziu (GPT 4), ktorú viacerí experti označujú za potenciálny zárodok „všeobecnej umelej inteligencie“ (schopnej fungovať ako ľudský mozog).

Pre oblasť, v ktorej sa ja pohybujem v ostatných rokoch – tvorba verejných politík a verejná správa, máme pre umelú inteligenciu aj pre jej vyššie uvedené formy niekoľko pozitívnych využití. Je to najmä spracovanie dát, vizualizácia a prediktívna analýza, simulácia a modelovanie dopadov verejných politík a opatrení či zvyšovanie efektívnosti a automatizácia práce pri rutinnej činnosti vyhodnocovania dlhých textov, dotazníkov a zbere dát. Možným využitím by bol tiež okamžitý kontakt s občanmi, prijímanie ich podnetov a aktívne občianske zapojenie do tvorby verejných politík.

Negatívnym dopadom bude pravdepodobne vplyv dezinformácií vo verejnom priestore. Rýchlosť a kvalita textu aj obrazového stvárnenia bude oveľa vyššia a hoaxy, ale aj takzvané deep fake sa budú tvoriť rýchlejšie a lacnejšie. Budeme sa musieť naučiť kriticky myslieť, overovať zdroje a uvedomiť si, že aj úplne autentický obsah môže byť klam.

Zdroj: respondent

Anna Drgová právnička v oblasti IT



V minulých týždňoch prebehol release niekoľkých právnych chatbotov učiacich sa z databáz otázok advokátskych kancelárií. Pri konverzácii však s komplexitou otázky narastala nesprávnosť odpovede - chatbot nepodával lživú informáciu, ale neodpovedal správne. Na prípad napríklad aplikoval iba jednu oblasť práva a nedokázal ani po opakovanej korekcii dotazu nájsť presah v inej oblasti práva.

Domnievam sa preto, že AI bude slúžiť ako asistenčný nástroj, generátor možných riešení na nasmerovanie alebo rozšírenie uhla pohľadu na daný problém, ktorého výstup daný advokát verifikuje alebo skoriguje. Ako je to teraz.

V čo ale dúfam a verím je využitie machine learningu na riešenie špecializovaných úloh, ktoré sú principiálne jednoduché, a na splnenie ktorých je potrebné vyhodnotenie väčšieho množstva vstupných dát, ktoré sú často veľmi komplexné a pochádzajú z viacerých zdrojov.

Ako vhodnú vnímam oblasť registrácie priemyselných práv. Napríklad v procese prihlasovania ochrannej známky môže nástroj založený na machine learningu veľmi dobre pomôcť s prípravou zoznamu výrobkov a služieb, posúdením zápisnej spôsobilosti značky alebo nájdením podobných označení, ktoré môžu byť pre prihlášku rizikové. Výhodou je, že vstupnými dátami sú verejne dostupné dáta registračných úradov, ktoré v konečnom dôsledku o zápise rozhodujú.

Zdroj: respondent

Rastislav Turek zakladateľ a CEO spoločnosti Pex

Keď som pred 10 rokmi zakladal Pex, moja téza bola postavená na tom, že užívateľmi generovaný obsah bude v dohľadnej dobe dominovať zábavnému priemyslu. Moja teória sa potvrdila, aj keď to trvalo oveľa dlhšie ako som čakal.

Umelá inteligencia dnes pomaly zasahuje do všetkých aspektov práce a života, ale žiadna nie je tak ďaleko ako generovaný obsah. Kvalita takéhoto obsahu sa rapídne zvyšuje a ja očakávam, že v relatívne krátkom období začne nahrádzať obsah tvorený užívateľmi. Práve platformy, ktoré vyrástli na pleciach užívateľského obsahu budú prvé, ktoré generovaný obsah sami začať distribuovať, alebo budú nahradené.

Špecifické platformy ako TikTok a Instagram, ktoré sú založené na krátkom rýchlo sa meniacom obsahu, sú najviac náchylné na zmenu užívateľského správania. Ak napríklad užívateľ chce pozerať nekonečné videá zvierat v zábavných situáciách, dnes naráža na konečné množstvo takýchto videí (špeciálne ak hľadá špecifické situácie). Ale AI bude čoskoro vedieť generovať takéto videá „on-the-fly“ a dvaja užívatelia možno nikdy neuvidia to isté video.

Konečné dôsledky takejto budúcnosti nie sú úplne jasné. Aktuálni tvorcovia krátkoho užívateľského obsahu sa budú musieť prispôsobiť a nájsť nový biznis model, alebo zaniknú a budú nahradení tými, ktorým bude tento nový systém prirodzenejší.

AI ovplyvní aj ďalší obsah. Hudbu, filmy a hry, fotografiu a žurnalistiku. Je len otázka času, kedy obsah bude mať „nálepku“: vytvorené živým človekom.

Zdroj: respondent

Vanda Benešová Ústav počítačového inžinierstva a aplikovanej informatiky na FIIT STU

Osobne vnímam kľúčové výskumné výzvy v súčasnosti predovšetkým v oblasti interpretovateľnosti a vysvetliteľnosti hlbokých neurónových sietí, keďže neurónová sieť má v podstate charakter „čiernej skrinky“. V medicínskej oblasti je totižto potreba poskytnúť vysvetľujúce informácie používateľovi, napr. lekárovi, obzvlášť dôležitá. Dnes už poznáme mnohé metódy vhodné pre objasnenie príčin a súvislostí správania sa neurónovej siete, a práve tu očakávam ďalší posun a objavné prínosy.

S tým súvisia ďalšie problémy ako je napr. budovanie primeranej dôvery používateľa v systém AI. V širšom ponímaní je to otázka ľudských faktorov v umelej inteligencii, ktorá zahŕňa mnohé aspekty a môže sa premietnuť napr. do riešenia na pohľad jednoduchých otázok: „Ako vhodne metodicky pristupovať k úlohe tvorby nového systému s využitím umelej inteligencie v medicíne? Ako premostiť doménových expertov – lekárov a AI expertov pri riešení spoločnej úlohy?“

A tak sa možno história zopakuje a podobne ako u PC, keď v 80-tych rokoch bol osobný počítač najskôr zvládnutý technologicky, ale až následne sa pozornosť upriamila na potreby používateľov a UX dizajn, tak dnes sú metódy umelej inteligencie zvládnuté technologicky dostatočne pre mnohé aplikácie a osobne si myslím, že nastal čas posunúť AI k dizajnu orientovaného na používateľa a UX.

Zdroj: respondent

Miroslav Kohút Chief Technology Officer v ITAPS

Momentálne máme AI už vo veľkom množstve aplikácií a ani o tom nevieme. Prerazí taký nástroj, ktorý si naozaj získa dôveru ľudí a bude mať rýchle a praktické využitie. Už pomerne dlho existujú nástroje na prácu s dátami, spracovanie dokumentov, analýzu obrazu, ktoré keď majú dobré vstupné dáta prinášajú slušné výsledky. My sami v ITAPS a na Ústave robotiky a kybernetiky máme skúsenosti s



rôznymi riešeniami s využitím AI. Tieto riešenia stále majú svoje nedostatky, no vedia priniesť aj pekné výsledky využiteľné v praxi.

Problém s AI, ktorý vychádzal z nedôvery ľudí voči týmto nástrojom postupne začína zanikať. Každopádne myslím si, že do popredia pôjdu rôzne formy AI asistentov, ktoré nám pomôžu uľahčiť vyhľadávanie a prácu s dátami. Prekladanie z písaného do hovoreného textu a opačne. Taktiež verím, že „telefónni asistenti“, ktorí teraz nevedia úplne vyriešiť problém, sa za dva roky zlepšia.

Prerazia hlavne tie riešenia, ktoré budú implementované do aplikácií, ktoré sme už naučení používať. Napríklad AI asistent priamo vo vašom operačnom systéme. V robotike a automatizácií sa AI už používa pomerne často, pri kontrole kvality, analýze obrazu alebo prediktívnej údržbe. Tu si nemyslím, že dôjde k výraznému prelomu. Proste len sa budú riešenia ďalej implementovať a postupne zlepšovať. Veď už aj SpaceX rakety pristávajú s využitím AI. Ja osobne verím v prínos AI aj v zdravotníctve, no keďže v tejto téme nie som doma neviem sa úplne vyjadriť a budem len s napätím sledovať čo príde.

Zdroj: respondent

Richard Hollý majiteľ spoločnosti Optima Ideas

Našou oblasťou výskumu a vývoja je spracovanie obrazu na „Edge AI“. Edge AI je implementácia umelej inteligencie (AI) priamo na zariadeniach, ako sú smartfóny, senzory, IoT (Internet vecí) zariadenia a ďalšie.

V poslednej dobe práve LLM ako GPT-3.5, GPT-4 významne spopularizovali oblasť AI. Základnú architektúru v týchto modeloch predstavujú tzv. transformery. Transformer je založený na koncepte pozornosti (attention), ktorý umožňuje modelu „sústrediť sa“ na relevantné časti vstupného kontextu pri generovaní odpovede.

Za významnú zmenu, pokladám trend nástupu detekčných transformátorov (DETR), ako nového prístupu v spracovaní obrazu. Tieto zmeny budú mať významný dopad na Edge AI, pre rôzne aplikácie.

DETR a podobné modely umožnia rýchlejšiu a presnejšiu detekciu objektov priamo na edge zariadeniach. To by malo výrazne zlepšiť výkon rôznych aplikácií, ktoré vyžadujú detekciu objektov, ako sú autonómne vozidlá, bezpečnostné kamery, drony a ďalšie.

Keďže DETR umožňuje spracovanie obrazových dát a detekciu objektov priamo na zariadení, v dôsledku to zníži potrebu prenášať veľké množstvo dát do cloudu alebo na iný server na analýzu. Dopadom tohto je výrazne zníženie spotreby šírky pásma a energie.

DETR a podobné modely sú obzvlášť účinné v hľadaní objektov vo veľkých obrázkoch alebo vo videách, ktoré môže byť náročné na výpočtové zdroje. To je obzvlášť dôležité pre edge zariadenia, ktoré majú obmedzené výpočtové zdroje.

Zdroj: respondent

Barbora Bůhnová prodekanka na Fakulte informatiky Masarykovej univerzity, spoluzakladateľka Czechitas

V rámci svojich rolí by som sa rada zamerala na oblasť vzdelávania v IT, ktorému sa venujem ako na úrovni vysokoškolského štúdia, spolupráce so strednými školami, tak s neziskovou organizáciou Czechitas smerom k vzdelávaniu širokej verejnosti. Skúsím vypichnúť kľúčové zmeny, ktoré očakávame, že náš odbor premení najviac:

Individualizovaná výučba: AI nám umožní ľahšiu cestu prispôbiť sa individuálnym potrebám jednotlivých študentov, tak na úrovni pochopenia týchto potrieb, ako aj v príprave individualizovaných podkladov na precvičovanie látky vo forme, ktorá zodpovedá potrebám daného študenta. To sa týka aj podpory študentov so špecifickými potrebami, ako sú zrakové či sluchové obmedzenia.

Zmena role učiteľa: AI prostriedky nám už teraz ponúkajú možnosť vzdelávať sa s minimálnym vstupom učiteľa. Úloha učiteľa ako sprievodca vzdelávaním je stále kľúčová, ale výrazne sa vďaka AI potenciálu premieňa. V nasledujúcich rokoch bude otázka, ako sa tejto novej skutočnosti dokážu prispôbiť samotní učitelia tak, aby AI potenciál využili a nesnažili sa s ním súťažiť.

Demokratizácia IT: AI premieňa aj odbor IT ako taký, a tým ho otvára širšej skupine ľudí, ktorým sa otvára možnosť sa do IT kvalifikovať a byť pre neho cennými posilami. Verím a dúfam, že aj celý IT vzdelávací systém pochopí v nasledujúcich rokoch potenciál, ktorý AI ponúka na to, aby v IT mohli uspieť aj ľudia, ktorí sa do neho rekvifikujú z iných odborov a prinášajú širšie spektrum talentov.

Zdroj: respondent

Július Kováč bezpečnostný analytik v peerIT, s.r.o.

Prvou veľkou výzvou je oblasť bezpečnosti. Bezpečnosť (či kyber-bezpečnosť) je pre nás vo vzťahu so súčasnou AI (ako napr. klient ChatGPT) najväčšou výzvou súčasnosti. O tomto nie je potrebné diskutovať, tejto výzve sa treba postaviť čelom a hľadať a čo najskôr nájsť adekvátne riešenia – napríklad ako riešiť útoky cez API, phishing a iné útoky sociálneho inžinierstva, odhalenie citlivých údajov, malvér či ako sa zachovať ku kvalifikovanejším kyberzločincovi, ktorí sú už dnes „vyzbrojení“ silou súčasnej AI.



Bude nesmierne dôležité zvýšiť povedomie v oblasti kyber-bezpečnosti, a to z dôvodu budúcej funkcionality a línie smerovania AI, bude nutné čo najpresnejšie predikovať budúce správanie sa „veľkých jazykových modelov“ (LLM) – v rámci popisu a identifikácie rizík KB to celé by malo viesť/smerovať/federovať aj k vytvoreniu KB oblasti špecializovanej na „generatívnu umelú inteligenciu“ (g-AI) s cieľom definovať bezpečné spôsoby používania či bezpečné riešenia pre kohokoľvek využívajúceho súčasnú výkonnosť LLM modelu tretej strany, ako je aj ChatGPT. Lebo akýkoľvek spôsob použitia sa môže významne líšiť v závislosti od kvality tréovaných údajov, architektúry modelu a ďalších faktorov.

Je dôležité dôkladne vyhodnotiť výkon modelu a monitorovať ho, aby ste sa uistili, že napr. neustále spĺňa požiadavky vašej aplikácie. A s tým úzko súvisí aj predpojatosť LLM modelu: jazykové modely tretích strán sú tréované na obrovskom množstve textových údajov, ktoré môžu obsahovať skreslenia. To môže viesť k tomu, že model bude generovať neobjektívne alebo nespravodlivé výsledky, najmä ak údaje nie sú rôznorodé. Aj preto je potrebné a dôležité zvážiť, ako môže „zaujatosť“ LLM modelu ovplyvniť vašu aplikáciu, čo znamená prijať adekvátne opatrenia na ich zmiernenie.

Druhá výzva sa týka trhu práce. Ešte takto pred rokom by sme iba ťažko definovali pracovné miesta a typické pozície v oblasti dát a umelej inteligencie. Táto dynamická potreba, ktorá až príliš rýchlo prenikla do našich životov a našich profesií, umožnila pre každú perspektívnu spoločnosť či organizáciu zatraťívniť svoje pozície v ľudských zdrojoch, a to hlavne tým, že bude nutné potrebné hľadať a hlavne pestovať talenty v oblasti AI.

Nový prístup, nové návyky, sú „ako na mieru šité“ aj pre uplatnenie žien v tejto oblasti – t.j. Dát a AI. Tento prístup by mohol už v blízkej budúcnosti zdôrazniť existujúce či aj nové skúsenosti a ruka v ruku so zohľadnením rozmanitosti odborných znalostí a tak akcelerovať oveľa väčšiu harmonizáciu v tejto novej oblasti, čo by mohlo priniesť okrem rozmanitosti aj rovnosť či „zrovnostnenie“ týchto pracovných rolí.

Zdroj: respondent

Adriana Ilavská riaditeľka výskumu v Global Arena Research Institute (GARI)

Vzhľadom na oblasť, kde pôsobím sa nad zmenami, ktoré prinesie AI zamýšľam ako dátová analytička aj ako sociálna vedkyňa. Z týchto dvoch pohľadov rozvoj AI prináša odlišný posun a preto v nadchádzajúcich rokoch vidím dve hlavné zmeny.

Ako dátová analytička očakávam, že o 1-2 roky budeme mať oveľa presnejšie modely postavené na širšej palete vstupných dát obohatených o neštruktúrované dáta, ktoré bude vďaka AI možné jednoduchšie využívať spoločne so štruktúrovanými dátami. Do analýzy spoločenských javov to vnesie väčšiu hĺbku a možnosť detailne zachytiť doposiaľ nezachytené vzorce. Toto vnímam ako evolučnú zmenu, ku ktorej AI posledné dekády postupne smerovala a dátoví analytici s ňou vlastne počítali, ale teraz sa urýchlili.

Ako sociálna vedkyňa však čakám, že pokrok najmä v generatívnych modeloch prinesie v nasledujúcich rokoch revolučnú zmenu. Prístup k pokročilým výpočtovým možnostiam a novým dátam vhodným na analýzu sa otvorí pre celú ďalšiu skupinu výskumníkov vďaka novým službám, ktoré sú používateľsky prívetivé aj pre tých, ktorí s AI modelom nikdy nepracovali. Preto sa vlastne každý v horizonte 1-2 rokov môže naučiť používať nástroje na prepojenie a kontextualizovanie veľkého množstva informácií či vytvorenie a interpretáciu komplexných modelov zrozumiteľným spôsobom.

Potreba ľudskej expertízy sa nevytratí, ale bude môcť stavať na nových základoch. Analýza spoločenských javov a ich dynamiky sa podľa mňa v nasledujúcich rokoch preniesie do novej éry interdisciplinarity.

Zdroj: respondent

Martin Hyben Senior Researcher, Kempelenov inštitút inteligentných technológií

Je samozrejme ťažké presne predpovedať, ako sa bude tak dynamické odvetvie, ako UI, vyvíjať v tak širokom časovom rámci. S určitosťou sa však dá tvrdiť, že v oblasti spracovania prirodzeného jazyka prinesie UI ešte lepšie porozumenie a ešte presnejšie a pravdivejšie odpovede. Schopnosť UI reagovať v špecifickej roli a s použitím pravdivých informácií má potom mnoho dôsledkov, z ktorých niektoré sa už dnes pomaly stávajú realitou.

Jednoznačne sa zjednoduší komunikácia človeka s počítačom a je pravdepodobné, že vyhľadávanie informácií na internete, tak ako ho poznáme postupne nahradí vyhľadávanie na základe diskusie, kedy UI pomocou doplňujúcich otázok a znalostí v danej tématike upresní, čo vlastne používateľ potrebuje zistiť. Už dnes vznikajú služby poskytujúce mentoring, napr. osobný tréner, psychológ, asistent, či prosto len spoločník a s časom bude ich počet a profesionalita iba rásť.

Niektoré takéto služby sa zrejme budú špecializovať na vybrané oblasti. Budeme zrejme viac pracovať v tandeme so svojim strojovým špecialistom, ktorý bude schopný zvýšiť náš potenciál. Zrýchli sa vývoj aplikácií, kde ľudský programátor poskytne mentoring špecializovanej UI, ktorá odvedie hrubú prácu.



Rovnako podľa môjho názoru prinesie zefektívnenie vo výskume v rôznych odvetviach, keďže UI do istej miery doplní, prípadne až nahradí potrebu diskusie s iným, doteraz ľudským odborníkom v danej problematike. Takáto schopnosť UI však môže priniesť aj negatíva v podobe kvalitnejšej dezinformácie, či sofistikovanejších počítačových vírusov.

Zdroj: respondent

Ľubica Beňušková profesorka na Katedre aplikovanej informatiky, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky UK, pôsobí v Centre pre kognitívnu vedu

Neviem. Ja neviem, ani čo bude zajtra. Povieť, že to môže povedať každý. Ale keď to povie tzv. expert, tak to asi niečo znamená. Odráža to istú neistotu a nechcem predstierať, že mňa sa tá neistota netýka.

Asi budeme svedkami nadšenia a bombastických vyhlásení a vôbec netuším, ktoré z nich sa naplnia. Mám pocit, že veľkej väčšiny z osem miliárd ľudí na Zemi sa UI ani nedotkne a budú naďalej každý deň bojovať o svoje holé prežitie a zatiaľ niektorí budú riešiť napríklad, že ktorý text napísala UI a ktorý nie.

Každý z nás sa vystavuje nebezpečenstvu, že povie niečo, čo sa nestane a stane sa niečo iné a potom žurnalisti povedia, veď to nie je žiaden odborník. Mýlil/a sa. Nevyzná sa v tom. Nemôžeme sa spoľahnúť ani na odborníkov. A tomuto sa chcem vyhnúť. Nechajme sa prekvapiť.

Zdroj: respondent

Lubomír Antoni odborný asistent na Ústave informatiky Prírodovedeckej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

V našom výskume sa venujeme vybraným algoritmom a metódam strojového učenia, podoblasťou umelej inteligencie a počítačovej vedy, ktorá skúma rôzne techniky učenia sa stroja na základe dát, teda na základe predchádzajúcej skúsenosti.

Skúmame aplikácie týchto metód kontrolovaného alebo nekontrolovaného učenia v energetike, zdravotníctve, či vzdelávaní. V blízkej dobe môžu pomôcť napríklad pri skúmaní dôvodov vzniku jalového výkonu v elektrickej sieti alebo pri predikcii celkového množstva tohto výkonu v elektrickej sieti.

Významný prínos možno očakávať aj pri hľadaní skrytých súvislostí vo fyziologických signáloch, ktoré môže byť náročnejšie identifikovateľné ľudským okom, najmä pri dlhodobých EKG či EEG záznamoch.

V oblasti vzdelávania môžu takéto aplikácie priniesť zmeny pri formovaní individuálnych učiacich sa ciest pre žiakov (tzv. gradovaných systémov úloh rôznej náročnosti), analýze rôznych postupov študentov pri riešení týchto úloh, klasifikácii ich dosiahnutých výsledkov alebo tvorbe následných odporúčaní pre študentov.

Dôležitým aspektom pre výskum v nasledujúcom období by mohla byť aj interpretovateľnosť získaných výstupov, ich vizualizácia a ich posúdenie doménovými expertmi, napríklad inžiniermi, lekármi, či učiteľmi.

Zdroj: respondent

Štefan Dlugolinský vedecký pracovník na Ústave informatiky Slovenskej akadémie vied

Vo všeobecnosti nie je umelá inteligencia v informatike žiadnou novinkou a menšie alebo väčšie zmeny prináša už desiatky rokov. V súčasnosti možno pozorovať rozruch okolo generatívnej umelej inteligencie, kde sa urobil veľký skok vo výskume. Ten priniesol modely schopné generovať obsah oveľa ľahšie rozlíšiteľný od obsahu vytvoreného človekom. V tomto duchu možno očakávať aj najväčšie zmeny.

Najväčšie zmeny by som však očakával ani nie tak v oblasti, z ktorej umelá inteligencia vychádza, ale skôr v oblastiach kde preniká a prenikne. Podľa môjho názoru bude prienik veľmi rýchly. Dovolím si povedať, že tým, že moderné výpočtové technológie sú ľahko dostupné, že už sú zakorenené v bežnom živote a umožňujú jednoduché nasadenie umelej inteligencie, nebude v blízkej budúcnosti oblasť, kde by táto technológia nebola prítomná.

S tým bude súvisieť celý rad zmien, lebo práve teraz sa ľuďom celkom jednoducho dostávajú do rúk mocné nástroje umožňujúce rýchle skratky, aj keď zatiaľ často k diskutabilným výsledkom. Určité činnosti, možno aj profesie, ktoré dnes robí človek, budú nahradené strojom. Taktiež treba očakávať legislatívne zmeny, ktoré musia reagovať na tento vývoj. Tak ako to prinesie pozitívne zmeny, tak prídu aj negatívne. Všetko závisí od ľudí, ako s touto technológiou naložia.

Zdroj: respondent

Daniela Hrehová Technická univerzita v Košiciach, členka stálej komisie pre etiku a reguláciu AI



Využívanie UI je na univerzitách technického smeru už viac ako dve dekády štandardom. Vzhľadom k neustálej modernizácii a vzniku nových možností UI možno predikovať jej využitie ešte výraznejšie, konkrétne v dvoch na seba striktné nadväzujúcich segmentoch: v pedagogickom procese a v komplexnej realizácii administratívno-vedeckej činnosti. V pedagogickom procese má UI širokú škálu využitia, najmä podieľať sa na tvorbe výučby odborných predmetov. Nejednalo by sa iba o kreatívne spolupôsobenie s pedagógom pri tvorbe informačných listov predmetu, ale aj na príprave konkrétnych prednášok, kde UI by mohla efektívne rozšíriť fundamentálne výstupy vyučujúceho. Ten za asistencie UI dokáže maximalizovať pokrok študenta na základe predikovania jeho kariéry.

UI možno využiť i pri tvorbe a vyhodnocovaní testových úloh (pri parciálnych aj finálnych hodnoteniach), tvorbe a realizácii inteligentných doučovacích systémov či poskytovaní psychologického poradenstva v rámci univerzitného celku. Veľký potenciál sa ukrýva aj pri vzniku výstupov študentov (semestrálne, bakalárske, diplomové a dizertačné práce), kde UI môže výrazne dopomôcť k vytvoreniu množstva alternatívnych ponúk pri tvorbe štruktúry zmienенých prác, a tak efektívne nasmerovať finálnu podobu práce k vyššej, profesionálnejšej úrovni.

Inou výraznou oblasťou využitia UI na pôde univerzít je tvorba a celková kooperácia aktivít pri príprave projektov. Projekty rôznej kategórie náročnosti môžu prostredníctvom zásahov týchto technológií prispieť k zvýšeniu kvality predkladaných výstupov.

Zdroj: respondent

Petr Mára Technology Evangelist

Zaobrám sa primárne tvorbou obsahu – videa, prezentácie, podcasty. Už teraz je vidieť silu nástrojov ako je ChatGPT, respektíve veľkých jazykových modelov, ktoré dokážu veľmi kvalitne pomáhať v mojej oblasti. Je to predovšetkým brainstorming nad nápadmi, kedy sa človek s AI rozpráva a získava nový pohľad. Ďalším rozmerom je príprava textov, scenárov, vyhľadávanie informácií a dávanie ich do súvislostí (AI napríklad môže vytvoriť tabuľku porovnávajúcu dva produkty na základe dát, ktoré našla na internete). Ten prvok kreativity, ktorý sa objavuje, je taký silný, že sa človek pomaly dostáva do roviny kurátora obsahu a nemôže si dovoliť AI nepoužívať, či aspoň s ňou nedržať krok.

Môj odhad je, že nasledujúce roky dôjde ešte k väčšiemu posunu, okrem textu, o ktorom píšem vyššie, možno očakávať väčšie nasadenie obrázkov a videí, ktoré vznikli na základe promptu (zadania) a nie z fotoaparátov. Videá tvorené umelou inteligenciou sa začínajú objavovať a napomáha tomu aj posun na úrovni grafických kariet (viď. Spoločnosť NVIDIA).

Osobne sa domnievam, že v blízkej dobe začneme riešiť overovanie informácií - je táto fotka, text, video skutočné, alebo prešlo úpravu cez umelú inteligenciu? Vďaka to posunie médiá ako také, ale aj sociálne siete, ktoré budú ponúkať overenie užívateľov. Cieľovou destináciou bude staranie sa o vlastný brand, značku a jej dôveryhodnosť. Platí to ako pre každého z nás, kto má účet na sociálnych sieťach, tak aj pre veľké médiá.

Zdroj: respondent

Autor: Maroš Žofčín



Art Film Fest prinesie to najlepšie zo súčasnej svetovej kinematografie v sekcii Panoráma [📄](#)

📅 14. 6. 2023, 18:00, Zdroj: [topky.sk](#) [📄](#), Vydavateľ: Zoznam, s.r.o., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 446 220 GRP: 9,92 OTS: 0,10 AVE: 2472 Eur

Galéria fotiek (1) Zdroj: Artf Film fest

29. ročník Medzinárodného filmového festivalu Art Film Fest ktorý sa uskutoční 16. – 23. júna 2023 v Košiciach. Nesúťažná programová sekcia Panoráma ponúkne vyše 23 filmov, rôznych žánrov i krajín vzniku, medzi nimi aj snímky ktoré rezonovali na prestížnych filmových festivaloch po celom svete. Panoráma je tak prehliadkou toho najlepšieho zo svetovej kinematografie z rokov 2022 až 2023.

V distribučnej predpremiére Art Film Fest v nej uvedie film Aftersun škótskej režisérky Charlotte Wells, ktorá získala cenu BAFTA za najlepší debut. Rozvedeného otca stvárnil írsky herec Paul Mescal a bol nominovaný na Oscara, cenu BAFTA a na Európsku filmovú cenu pre najlepšieho herca.

Trailer Aftersun:

Legendárna rocková kapela Foo Fighters sa vo filme Štúdio 666 presťahuje do sídla v Encine, opradeného hrôzostrašnou rokenrolovou históriou, aby nahrála svoj očakávaný desiaty album. Americký hororový komédiu nakrútil BJ McDonnell, vo filme vystupuje bývalý bubeník Nirvany a terajší frontman Foo Fighters Dave Grohl spoločne so svojimi spoluhráčmi.

Trailer Štúdio 666:

Víťazný film tohtoročného MFF v Berlíne Na lodi Adamant , ocenený Zlatým medveďom Berlinale, hovorí o jedinečnom centre pre duševne chorých. Režisér Nicolas Philibert pozýva divákov na palubu, aby sa stretli s pacientmi i ošetrovateľmi, ktorí deň po dni kreujú život v nevšednej liečebni.

Trailer Na lodi Adamant:

Mnohými zbožňovaná a nenapodobiteľná Penélope Cruz ovládne filmové plátno vo filme Nesmiernosť . V úlohe osamelej manželky Clary sa presunie do 70. rokov 20. storočia do Talianska kde zažíva manželskú krízu. Manželia sa už nemilujú, ale nedokážu sa rozísť, a Clara tak nachádza útočisko pred osamelosťou v zvláštnych vzťahoch so svojimi tromi deťmi.

Trailer Nesmiernosť:

Panoráma ponúka aj pohľad na súčasnú dokumentárnu tvorbu. Pre ukrajinského režiséra bieloruského pôvodu Sergeja Loznicu je príznačná práca s archívnymi filmovými materiálmi z ktorých pomocou strihu vytvára nové filmové veľdiela. Obyčajné dejiny ničenia , najsymfonickejší strihový film Loznicu je inšpirovaný rovnomennou zbierkou esejí od W. G. Sebald, ktorá kritizuje nedostatok pozornosti venovanej civilným obetiam masového bombardovania nemeckých miest Spojencami počas druhej svetovej vojny.

Trailer Obyčajné dejiny ničenia:

Dokumentaristi Axel Danielson a Maximilien Van Aertryck nasmerovali kamery priamo na spoločnosť s cieľom preskúmať, vysvetliť a odhaliť, ako naša nekontrolovaná posadnutosť obrazom prerástla do zmeny ľudského správania. Tvorcovia vo filme Zázračný aparát , nastoľujú otázku spoločenských dôsledkov vyplývajúcich z obrazového výstupu 45 miliárd kamier na internete, ktoré prispejú k 500 hodinám obrazu nahrátého každú minútu na internet. Film získal Zvláštnu cenu poroty za svetový dokumentárny film na filmovom festivale Sundance 2023.

Trailer Zázračný aparát:

Otcovia sociálnej drámy, bratia Dardennovci, prichádzajú s novým filmom Tori a Lokita a rozoberajú tému prisťahovalcov z Afriky. Chlapec a dospievajúce dievča z Afriky, konfrontujú svoje nepremožiteľné priateľstvo s ťažkými podmienkami exilu v dnešnom Belgicku.

V sekcii Panoráma sa môžete tiež tešiť aj na ďalšie výrazné snímky

Asteroid City (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v hlavnej súťaži, účinkujú v ňom herecké hviezdy ako T. Hanks, S. Johanson, E. Norton, J. Schwartzman, J. Wright, T. Swindon)

Blackbird Blackbird Blackberry (svetovú premiéru mal na MFF v Cannes 2023 v sekcii Directors' Fortnight)

Československý rozprávkový príbeh (režisér Ch. Paigneau film osobne uvedie na festivale)

Dcéry

Exodus



Goldmanov prípad (otvárací film sekcie Directors' Fortnight na MFF v Cannes 2023)

Hrdinovia robotníckej triedy

Keď vlny ustúpia

Mohli by sme byť aj mŕtvi

On sa bojí (v hlavnej úlohe Joaquin Phoenix)

Svetlá budúcnosť (svetovú premiéru mal v hlavnej súťaže MFF Cannes 2023, vo vedľajšej úlohe sa predstavila slovenská herečka Barbora Bobuľová)

Tiché dvojčatá

Viac než kedykoľvek predtým

Zabudnutá zem

Zařazení

13 vyhánaní diabla

Viac informácií o filmoch, programe festivalu, možnostiach rezervácie a zakúpenia cinepassov prípadne vstupeniek na jednotlivé projekcie a podujatia <https://aff.cinepass.sk/sk/> a www.artfilmfest.sk

Organizátor: ART FILM FEST s.r.o.;

Spoluorganizátori: Mesto Košice, K13 – Košické kultúrne centrú, ART FILM FEST, n.o., LGM, s.r.o.;

Festival finančne podporili: Audiovizuálny fond a Nadácia SPP;

Festival je spolufinancovaný Košickým samosprávnym krajom z programu Terra Incognita;

Hlavní reklamní partneri: CODES Brand House, FORLIVE, pramenitá voda Lucka;

Oficiálne autá: Auto Gábriel; Oficiálny hotel: Hotel Yasmin;

Reklamní partneri: stavebná spoločnosť Adifex, Jadrová a vyradovacia spoločnosť, a.s., Oxyworld, U. S. Steel Košice, ANTIK Telecom, BARZZUZ, Kino Úsmev, Aupark Košice, Fors-stav, R-media, Okno mé lásky;

Oficiální dodávateľa: NOV, ZEBRA, Best Press, SLOVNAFT, Stredoeurópska nadácia, Spoločnosť pre skladovanie, DKC Veritas, Kaviareň Slávia, Tabačka Kulturfabrik, Ohnisko – Fire Dining & Brew Bar, Pub u Kohúta, El Nacional, Café de Paris, Maiko Sushi, DOMOS Slovakia, Pilsner Urquell, Macarons; Oficiálne víno: Kubbo Select a Ostrožovič;

Hlavní mediální partneri: TV JOJ, zregionu.sk, Pravda, Eurotelevízia;

Mediální partneri: Rozhlas a televízia Slovenska, Kinosála, JOJ 24, Film Europe, TV spolok LOToS, Rádio KOŠICE, Korzár, Slovenka, Forbes, SITA, TASR, BigMedia, HomeMedia Production, Film.sk, Košice City Guide, aktuality.sk, čsfd.cz, Visit Košice, Košice v Skratke;

Partneri: JOJ Cinema, Millor - Váš partner v oblasti energetiky, Letisko Košice, Autocont, TelekomCLOUD, ECO Technologies, DELTA OnLine, MIHYRING, KAIFER advokátska kancelária, Taper, Brother, GROTTTO, CELIMED autorizované zastúpenie OMRON, NR-holding, CPK Slovakia, Casa Trade – Casablanca cafe, easylog transport&logistic, Kvety Victor, Slovenský filmový ústav, Filozofická fakulta **UPJŠ**, Fakulta elektrotechniky a informatiky TUKE, Súkromná škola umeleckého priemyslu filmová v Košiciach, Dopravný podnik mesta Košice, Tesco Stores SK, DEMI šport, CANON, SPI International, Arténa audiovizuálna dielňa od RTVS, Kreatívna Európa, KPK Reklama

Festivalové reštaurácie a bary: JAZZ Club Café Restaurant, Pivovar Hostinec, Kaviareň Papa, Reštaurácia Camelot, Kaviareň Veritas

- reklamná správa -



KAPUŠIANSKE FOLKLÓRNE DNI PRINESÚ VYSOKÚ KVALITU [✉](#)

☑ 15. 6. 2023, Zdroj: **Prešovské noviny**, Strana: 7, Vydavateľ: **Petít Press, a.s.**, Autor: **Mária Dudová-Bašistová**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 203 116 GRP: 4,51 OTS: 0,05 AVE: 402 Eur

Hornád, Labirsky beľare, Baláž či Makovica. Kapušany pozývajú na kvalitnú plejádu folklórnych mien. Kapušianske folklórne dni pomyselné otvárajú letnú sezónu v obci.

KAPUŠANY Obec pod Kapušianskym hradom sa môže popýšiť stále pulzujúcim kultúrnym životom. Neodmysliteľnou súčasťou tunajšieho koloritu kultúry sú júnové Kapušianske folklórne dni.

A že neostali nič dlžní svojmu menu skvelej dramaturgie, svedčí o tom aj program 18. ročníka, ktorý si na tretí júnový víkend (17. a 18. jún) pripravili.

Sobota patrí deťom

Tým najmenším bude patriť pódium v úvode kapušianskeho folklórneho sviatku. A že v obci majú byť právom na koho hrdí, ukáže sa i na pódii, kde vystúpia tamojšie deti z viacerých kolektívov.

Medzi ne patria žiaci zo Súkromnej základnej umeleckej školy v Kapušanoch. Tie sa predstavia so zmesou ľudových piesní v podaní komorného zoskupenia pod vedením Stanislavy Zobalovej a tancom Na lúke. Choreografiu zostavila a naskúšala Inna Srníková.

Ako ďalší kolektív sa v sobotu predstaví Čerešenka pri ZŠ s MŠ Kapušany. Ide o folklórny krúžok, ktorého počiatky siahajú už do roku 1989.

Dosiaľ sa teší veľkej obľube, v aktuálnom školskom roku v ňom majú zapísaných 40 žiakov.

Hostom medzi mladšou generáciou bude Detský folklórny súbor Vienok z Bardejova, ktorý je už 39 rokov neoddeliteľnou súčasťou Základnej umeleckej školy M. Vileca v Bardejove.

Záborský či Makovica

Títo najmladší folkloristi plynulo odovzdajú štafetu folklórnym kolektívom z celého regiónu.

Hlavný sobotný program otvoria hostitelia z domáceho Folklórneho súboru Kapušančan, pozvanie prijala aj Dedinská folklórna skupina Záborský zo Župčian.

Tá sa zameriava sa na zachovanie tradičnej ľudovej piesne, ale aj obradov – zvykov stredného Šariša.

Zo Svidníka pricestuje Folklórny súbor Makovica, ktorý patrí medzi najstaršie národnostné súbory.

Od svojho vzniku v máji 1956 až po súčasnosť je reprezentantom kultúry Rusínov, prezentuje najmä regióny Šariš, Zemplín, Spiš.

Ďalšieho hosťa, Ľudovú hudbu Stana Baláža z Raslavic, nie je treba zvlášť predstavovať. Vyše desať rokov pôsobiaca kapela sa aktuálne radí k najznámejším cimbalovým hudbám nielen v regióne Šariša, ale i za jeho hranicami, čím značne prispieva k rozvoju hudobnej kultúry horného Šariša.

Sobotnou bodkou bude tanečná zábava v podaní hudobnej skupiny Novhal z Demjaty.

Od Košíc až po Medzilaborce

Druhý deň slávností prinesie počas nedeľného popoludní galaprogram, ktorý otvoria domáci Folklórny súbor Kapušančan a Mužská spevácka skupina Kapušianske Richtaroše. Práve toto teleso oslavuje tento rok 25 rokov od svojho vzniku, slávnosti tak budú aj pomyselnou narodeninovou oslavou pre túto už štvrtstoročie pôsobiacu partiu spevákov.

Detský folklór bude reprezentovať Detský folklórny súbor Dúbravienka z Prešova, ktorý je „základňou“ pre FS Dúbrava a v súčasnosti združuje vyše 70 detí vo veku 6 až 15 rokov.

Rusínsky temperament prinesú finalisti súťaže Zem spieva – spevácke trio Labirsky beľare z Medzilaboriec. Roland Guba, Peter a Denis Zjatíkoví z Medzilaboriec, ktorí spievali už v Česku, Poľsku, Srbsku, na Ukrajine a pred pár mesiacmi aj počas turné v USA, teraz prídu zaspievať do Kapušian.

Zo Spiša zavíta Folklórny súbor Krompašan z Krompách, ktorý prezentuje tance z oblasti Spiša a Šariša, pričom čerpá z oblasti Krompách, Margecian, Bystrian, Žakaroviec a Raslavic.



Finále 18. ročníka Kapušianskych folklórnych slávností bude patriť Folklórnemu súboru Hornád z Košíc, ktorý je ľudovo-umeleckým reprezentantom **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Ide o jedno z najlepších folklórnych telies na Slovensku, a to aj vzhľadom na fakt, že už desaťročia sa jeho členovia snažia hľadať nové spôsoby tvorby a seberealizácie.

Už tradične sa popri výdatnej folklórnej porcii z pódia v miestnom amfiteátri v Parku sv. Cyrila a Metoda môžu návštevníci tešiť aj na sprievodnú akciu, ktorou je Retrojurmak. A ako napovedá už jeho samotný názov, prinesie prehliadku tých možno trochu pozabudnutých, ale určite najrozmanitejších remesiel.

Kapušanske richtaroše v tomto roku jubilujú. foto: archív Kapušian

Autor: Mária Dudová-Bašistová



Vzdelávanie detí... [↗](#)

15. 6. 2023, Zdroj: **Zdravotnícke noviny**, Strana: 4, Vydavateľ: **MAFRA Slovakia, a.s.**, Autor: **Zuzana Čizmaríková**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 14 000 GRP: 0,31 OTS: 0,00 AVE: 2899 Eur

Dokončenie zo strany 1

Bioinformatika nám tak pomáha tieto informácie správne vytriediť a vhodne vyhodnotiť. Samozrejme, je to smer, ktorý má budúcnosť a treba s ním pracovať. Vo viacerých odvetviach medicíny je umelá inteligencia nutná a nápomocná. Už dnes existujú práce, ktoré potvrdzujú zmysluplnosť toho, aby sa každému dieťaťu po narodení osekvenoval celý genóm, a v priebehu života človeka by bolo možné čerpať informácie z takto získaných dát.

Prečo?

Z týchto dát by mohol byť pokrytý detailný novorodenecký skrining, modifikovaná diagnostika a liečba chorôb v priebehu života, ale aj manažovaná prevencia, keďže by lekári mali k dispozícii údaje o tom, na aké ochorenia má človek genetickú predispozíciu.

Je to naozaj budúcnosť a tam smerujeme.

Presne tak. Ak o človeku už na začiatku zistíme, aké má genetické rizikové faktory a predispozície, tak správnym životným štýlom sa vie vyvarovať omylov, ktoré ho k rôznym ochoreniam môžu doviesť. Len na úvod využitia umelej inteligencie opäť musí byť človek, ktorý umelú inteligenciu naplní dátami, ktorý ju to naučí, aby robila to, čo potrebujeme, a tak, ako to potrebujeme.

Podľa vedcov majú muži za posledných 40 rokov o 50 % menej spermií. Na Slovensku, ale aj vo svete, každý šiesty pár má problém prirodzene počať. Neprišiel čas na výchovu už detí na základných školách o ich budúcom reprodukčnom zdraví? Uvedomujú si to mladí ľudia?

Neuvedomujú si to. A ak mám zhodnotiť naše vzdelávanie detí v téme reprodukčné zdravie a rodičovstvo, tak to spája jedno slovo – tragédia. Dospelé ženy, ktoré k nám prídu ako 30-ročné, nemajú v podstate vo veľkej časti prípadov absolútne žiadnu informáciu o tom, ako ten ich vlastný menštruačný cyklus prebieha, kedy je reálne, aby žena mohla otehotnieť. Na druhej strane nevedia, kedy sa tehotenstvu brániť a kedy sa reálne o dieťa snažiť.

Ako počúvam a vnímam od známych, ktoré majú deti v školskom veku, tak reprodukčné zdravie je na väčšine škôl vlastne samoštúdium – deti sa k týmto informáciám dostávajú samy, nekontrolovane a bez vysvetlenia. Samotní učitelia majú s témou problém a mnohí sa tomu absolútne nechcú venovať.

Áno, väčšinou im len pustia video, po ktorom nie je možná diskusia. Ale ani učiteľov to nikto neučí, nemal by sa teda viac starať štát?

Predsa len sme ešte optimisti, keď si myslíme, že nejaká intervencia zo strany štátu pomôže. Museli by sme principiálne zmeniť od základov náš systém, kampane v médiách, výučbu na školách, nariadenia. Memorovací spôsob výučby na našich školách podľa mňa nie je správny. Neučíme deti rozmýšľať.

Našou úlohou je deti, budúce matky a otcov naučiť, kde získať správne informácie a ako tieto informácie správne využiť v živote. Treba ich učiť, ako žiť, ako zdravo žiť, ako fungovať z hľadiska zdravia, nielen reprodukčného, ale fyzického, psychického. Mladí ľudia si s tým často absolútne nevedia poradiť. Vezmime si len obezitu, mladé 20- až 25-ročné dievčatá. Môžete im dookola vysvetľovať, že možno jediný problém, ktorý im bráni otehotnieť, je ich hmotnosť. Prídu po troch mesiacoch, postavím ich na váhu, a nie sme mínus päť kíľ, ale plus tri kíľa.

Niekedy by reálne stačilo, aby žena schudla. Menštruačný cyklus jej často nabehne aj sám, nepotrebuje užívať lieky, zníži sa riziko viacerých civilizačných ochorení. Keď takejto skupine žien začnem rozprávať o tom, že ak nezmenia svoj životný štýl a neupravia váhu, tak po 40-ke budú bojovať nie s neplodnosťou, ale s cukrovkou a jej metabolickými komplikáciami, tak na mňa vyplašene pozerajú a tvrdia, že to im nikto nepovedal.

Alebo hrozí aj druhý extrém, a to poruchy príjmu potravy, kde zase podvyživené dievčatá vôbec nevnímajú, že v budúcnosti môžu mať problém.

Poruchy príjmu potravy sú už vážna diagnóza, psychický problém, na ktorý sa často veľmi dlho hľadá optimálne riešenie. Tu sa už vo väčšine prípadov nezaobídeme bez pomoci psychológa alebo psychiatra.

Ale áno, je to samozrejme spojené aj s poruchou reprodukcie. Ak telo stráda, začne šetriť. Ak vypne menštruačný cyklus, nestráca krv, nestráca energiu. Musím však povedať, že v centrách reprodukčnej medicíny je skupina pacientok s týmito problémami neporovnateľne malá oproti skupine pacientok s nadváhou a obezitou.



Ďalší fenomén, ktorý máme, je odkladanie tehotenstva na neskôr. Mladé ženy majú na to svoje dôvody a tie sú rôzne: ekonomické, sociálne, ale aj fakt, že práve nemajú partnera. Sama hovoríte, že ak žena po 40 má problém otehotnieť, nie je to choroba, to je prirodzený jav. Pýtajú sa mladé ženy aj na možnosti mrazenia vajíčok – tzv. social freezingu?

Je ich zatiaľ menej, ale áno, prídu aj edukované pacientky na vlastný popud. Rovnako aj pri tejto téme cítim, že je rozdiel v regióne, kde centrá asistovanej reprodukcie pôsobia. V Bratislave je záujem o mrazenie vajíčok neporovnateľne vyšší. U nás v Košiciach ide zatiaľ skôr o ojedinelé prípady.

Stále tu máme generáciu ľudí, ktorí si neuvedomujú, aký dôležitý je vek pre plodnosť. A, samozrejme, mrazenie vajíčok je aj pomerne veľká finančná záťaž. Ale ak sa však na to pozrieme čisto matematicky, tak je lacnejšie dať v tridsiatke 2 000 € za zmrazenie vajíčok ako po štyridsiatke dať 10 000 € za štyri cykly umelého oplodnenia

Podarila sa však iná vec, a to v súvislosti s onkologickými pacientkami.

Veľmi sa teším, že Spoločnosti pre asistovanú reprodukciu sa tento rok podarila veľká vec. Zdravotné poisťovne súhlasili, že budú hradiť mrazenie vajíčok pri dvoch onkologických diagnózach – a to pri karcinóme prsníka a lymfóme. Prvý kontakt onkológa a správne nasmerovanie je u týchto žien kľúčové.

Onkologická liečba ich môže úplne vyliečiť z ich základného ochorenia, avšak vo veľkej časti prípadov im môže úplne zničiť vaječníky a vziať šancu do budúcnosti mať geneticky vlastné dieťa. Doteraz sme sa stretávali s fenoménom, že z 10 onkologických pacientok, ktoré prídu na konzultáciu, tak 7 k procesu ani nepristúpi, lebo ich onkológ si myslí, že to netreba riešiť. Diagnóza onkologického ochorenia je taká extrémna životná zmena, že ja ich aj chápem. Naozaj je to v tom prvom momente to posledné, čo ich trápi.

Veľké štúdie sa však zhodujú v tom, že majú vysokú šancu na uzdravenie, a práve vtedy ich začne trápiť to B – že nemysleli na svoju plodnosť, a už nemôžu mať geneticky vlastné deti. Tento moment je pritom po vyliečení pacientky ten, ktorý im najviac zhoršuje kvalitu života. Preto by mal byť v prvej fáze práve onkológ tým odborníkom, ktorý im povie: áno, máte onkologické ochorenie, ale máte 90 % šancu, že toto ochorenie zvládneme, a treba myslieť aj na budúcnosť.

Verím, že aj táto zmena v zákone, ktorá sa našej odbornej spoločnosti podarila, onkologickým pacientkam uľahčí rozhodovanie a zlepší budúcnosť.

doc. MUDr. Silvia Toporcerová, PhD., MBA

Uznávaná odborníčka na reprodukčné zdravie, ktorému sa venuje už viac ako 20 rokov. Pôsobí ako docentka na Gynekologicko-pôrodníckej klinike LF **UPJŠ** a súčasne ako medicínska riaditeľka výučbovej základne LF **UPJŠ** – reprodukčného centra. Je autorkou a spoluautorkou viacerých odborných monografií, vysokoškolských skript a učebníc a odborných vedeckých článkov, je aj spoluautorkou 2 patentových prihlášok.

Zdravotné poisťovne súhlasili, že budú hradiť mrazenie vajíčok pri dvoch onkologických diagnózach.

Foto: Jan Varchola

Autor: Zuzana Čižmáriková



Vcítme sa do kože pacienta

15. 6. 2023, Zdroj: **Kompéndium medicíny**, Strán: 3, 4, 5, 6, 7, Vydavateľ: **MAFRA Slovakia, a.s.**, Autor: **Denisa Semková**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 14 000 GRP: 0,31 OTS: 0,00 AVE: 10999 Eur

V dňoch 25. až 27. mája 2023 sa v hoteli Patria na Štrbskom Plese vo Vysokých Tatrách konali XXXIII. Diabetologické dni, ktoré zorganizovala Slovenská diabetologická spoločnosť. Súčasťou bohatého odborného programu bolo aj sympóziu podporené spoločnosťou Boehringer Ingelheim, ktorým sprevádzal doc. MUDr. Zbynek Schroner, PhD. (Košice).

Doc. MUDr. Zbynek Schroner, PhD.

(Klinika geriatrickej a ošetrovateľskej **UPJŠ** LF a VŠOUG sv. Lukáša v Košiciach, n.o., Interná a diabetologická ambulancia Schroner MED, s.r.o. Moldava nad Bodvou) na úvod sympózia zdôraznil, že v súčasnosti sa preferuje komplexný a na pacienta zameraný prístup v manažmente diabetes mellitus 2. typu (DM2). Je dôležité, aby bol diabetes manažovaný v spolupráci alebo s dohodou s pacientom. SGLT2 inhibítor empagliflozín je na Slovensku dostupný od mája 2015 a skúsenosti s ním sú veľmi dobré. Čo pacient cíti a vníma pri liečbe empagliflozínom? Pacienti si z návštevy u lekára zapamätajú 20 – 60 % medicínskych informácií. 40 – 80 % medicínskych informácií ihneď zabudnú. Pacienti často hovoria, že pri liečbe empagliflozínom sa im rýchlo zlepšili glykémie, a pritom sa stravujú rovnako. Ako uviedla MUDr. Daša Skripová, PhD. (Diabetologická ambulancia Areteus s.r.o. Trebišov), podľa jej skúseností sa pacient k mnohým veciam neprizná. Zlepšenie glykémie je známy efekt empagliflozínu, čo však pacienti pripisujú svojej snahe, ktorá nie je vždy taká, aká by mala byť. Vzhľadom na mechanizmus účinku empagliflozínu (glykozurický efekt) je pokles glykémie veľmi rýchly. Pacient sa teda až tak snažiť nemusí, ale ak by sa snažil, tak glykémie by boli ešte lepšie. Efekt empagliflozínu je nielen rýchly, ale aj dlhodobý (graf 1). Preto u väčšiny pacientov nie je nevyhnutné liečbu empagliflozínom meniť. Je to preto, lebo efekt empagliflozínu nie je závislý od endogénnej tvorby inzulínu. Empagliflozín možno podávať širokému spektru diabetikov 2. typu, napr. diabetikom s kratším trvaním diabetu, starším diabetikom. Z pohľadu praxe je compliance pacienta k liečbe mimoriadne dobrá práve vďaka rýchlemu, ale aj dlhodobému účinku empagliflozínu. V porovnaní s inzulínom s rýchlym efektom, ten má rýchly efekt, ale môže dôjsť k prehĺbeniu inzulínovej rezistencie. Empagliflozín zvyšuje senzitivitu beta-buniek na glukózu.

Pacienti liečení empagliflozínom tiež často hovoria, že im stačí menej inzulínu, alebo si dokonca už nemusia pichať inzulín, s čím súhlasila aj MUDr. Margaréta Smatanová (Diabetologická ambulancia Šurany). Ako uviedla ďalej, z liečby empagliflozínom profitujú asi najviac pacienti, u ktorých dochádza k sekundárnemu zlyhaniu orálnych antidiabetík. Podľa výsledkov štúdie EMPA-REG OUTCOME, ak u pacienta, ktorý je na trojkombinácii metformín, sulfonylurea a DPP-4i/ glitazón, vymeníme DPP-4i/glitazón za empagliflozín, tak oddialíme iniciáciu liečby inzulínom až o 60 %.

U ďalšej skupiny pacientov, ktorí užívajú inzulín a majú potrebu zvyšovať dávky inzulínu, empagliflozín znižuje potrebu zvyšovať dávky inzulínu až o 59 %.

U pacientov, ktorí majú dobrú kompenzáciu pri stabilnej dávke inzulínu, empagliflozín znižuje dávky inzulínu o 13 % (graf 2). Pacienti, ktorým bol nasadený empagliflozín, často hovoria, že odkedy majú lepšie glykémie, nechodia tak často močiť. Otázka častého močenia pri SGLT2 inhibítorech je náročnejšia a vyžaduje vysvetlenie, kto bude menej močiť, povedala MUDr. Martina Merčiaková, MBA (Diabetologická a interná ambulancia MEDI-DIA s.r.o. Sabinov). Menej močiť budú určite tí pacienti, ktorým bol SGLT2 inhibítor nasadený pre zlé glykémie. Ak mal pacient hyperglykémie, tak mal glykozúriu, a po úprave glykémii je pacient spokojný, že nechodí často močiť. Napriek tomu, vzhľadom na efekt a mechanizmus účinku empagliflozínu pacientom hovoríme, že na začiatku liečby budú možno častejšie močiť, uviedla MUDr. Merčiaková ďalej. Po zlepšení glukózovej kontroly sa počiatočné častejšie močenie upraví. Niektorým pacientom však bude vyhovovať rozdelenie dávky vo fixnej kombinácii. Pacienti často hovoria, že obvodný lekár ich posielal k diabetológovi kvôli zvýšenému cukru v moči. Ak pacienta nastavujeme na liečbu empagliflozínom, glykozúria je prirodzenou súčasťou danej liečby, uviedla doc. MUDr. Viera Doničová, PhD., MBA

(Diabetologická, interná a metabolická ambulancia Human – Care s.r.o. Košice). Preto všeobecní lekári alebo aj iní odborníci by mohli byť dopredu informovaní, aby ich táto skutočnosť nevystrašila. Pacienti často hovoria, že po nasadení empagliflozínu sa im lepšie dýcha a zvládajú prejsť viac. Hovoria tiež, že im už nepuchnú nohy. MUDr. Skripová sa s týmto stotožňuje a dodáva, že ide hlavne o pacientov so srdcovým zlyháváním (SZ). Niekedy sú to aj pacienti, ktorí nemajú diagnostikované SZ. Ak takýto pacient má regresiu symptómov SZ, diagnóza SZ je takmer 100 %. Súvisí to so zvýšenou nátriúrou, ktorá potencuje diurézu. Podľa výsledkov štúdií empagliflozín redukuje hospitalizácie pre SZ u pacientov s DM2.

Prvá štúdia, ktorá na to upozornila, bola štúdia EMPA-REG OUTCOME. V štúdiu bolo len 10 % diabetikov, ktorí mali diagnostikované SZ. Empagliflozín redukoval hospitalizácie pre SZ aj u pacientov s DM2, ktorí nemali diagnostikované SZ.

V štúdiách z reálnej praxe empagliflozín redukoval celkové hospitalizácie o 20 % (obr. 1). V diabetológii má empagliflozín význam v primárnej prevencii SZ. A naopak kardiológovia pomáhajú diabetológom v prevencii diabetu. Od 1.8.2022 môžu empagliflozín predpisovať kardiológovia, internisti a geriatri v liečbe symptomatického SZ s ejekčnou frakciou ľavej komory (EF ĽK) \leq 40 %. Od 1.8.2023 budú môcť empagliflozín predpisovať všetci uvedení špecialisti vrátane diabetológov aj u pacientov so SZ s EF ĽK $>$ 40 %, čiže prevencia diabetu bude ešte väčšia. Pacienti hovoria, že sa cítia lepšie po nasadení empagliflozínu. MUDr. Smatanová potvrdila, že

mnohí pacienti sa cítia lepšie po nasadení empagliflozínu. Aj štúdia preukázala, že empagliflozín zlepšuje kvalitu živo-

Keďže každých 5 sekúnd zomrie 1 človek na svete na následky komplikácií DM, je dôležité znížiť kardio-renálne-metabolické riziko včas

ta. Do štúdie boli zaradení pacienti so SZ. Použitý bol 23-položkový Kansaský dotazník (KCCQ – Kansas City Cardiomyopathy Questionnaire), ktorý meria príznaky, fyzické a sociálne obmedzenia a kvalitu života. Už v 12. týždni empagliflozín zlepšil kvalitu života a tento efekt pretrvával do 52. týždňa sledovania (graf 3). Empagliflozín zlepšuje kognitívne funkcie u krehkých starších pacientov. Potvrdilo to sledovanie, v ktorom sa použil Montrealský kognitívny test (MoCA – Montreal Cognitive Assessment), ktorý hodnotí napr. fyzickú výkonnosť, únavnosť, pomalosť. Ďalej hodnotí orientáciu, krátkodobú pamäť, exekutívne funkcie/vizuospaciálne schopnosti. Empagliflozín zlepšil kognitívne funkcie u krehkých, starších pacientov už po 1 mesiaci liečby (graf 4). Pacienti tiež hovoria, že aj kardiológ im pochválil liečbu. MUDr. Merčiaková uviedla, že je v podstate jedno, kto prvý nasadí empagliflozín. Množstvo diabetikov má či už diagnostikované alebo nediagnostikované SZ. Alebo opačne, pacient so SZ buď má, alebo bude mať DM. Pacient bez ohľadu na to, kto nasadí empagliflozín, bude z tejto liečby profitovať. Ak diabetológ indikuje empagliflozín kvôli DM, robí prevenciu SZ. Ak kardiológ indikuje empagliflozín kvôli SZ, robí prevenciu DM. Hradená liečba empagliflozínom sa môže indikovať u dospelých pacientov s DM2 pri HbA_{1c} ≥ 7 % podľa 1c štandardu DCCT s metformínom, s metformínom a sulfonylureou, s inzulínom, s inzulínom a metformínom a pri kontraindikácii alebo intolerancii metformínu aj v monoterapii alebo v kombinácii so sulfonylureou. Od 1.3.2023 už nie je potrebné pre ďalšie hradenie liečby preukázať pokles HbA_{1c} o 0,5 % z východiskovej hodnoty po šiestich mesiacoch. Už je v súlade s odporúčaniami, že sa nemá empagliflozín vysadiť, aby pacient naďalej benefitoval z kardio-renálnej ochrany a radšej treba pridať alebo zmeniť ostatnú anti-diabetickú liečbu. Ďalšou možnosťou hradenej liečby empagliflozínom je u dospelých pacientov so symptomatickým chronickým SZ s EF LK ≤ 40 %. Môže ju predpísať nielen kardiológ, internista alebo geriatr, ale aj diabetológ, a to bez ohľadu na HbA_{1c}, anti-diabetickú liečbu alebo BMI. 1c Pacienti po nasadení empagliflozínu schudnú. Často si však neuvedomujú, že je to z tejto liečby, povedala doc. Doničová. Empagliflozín účinne znižuje telesnú hmotnosť. Ide najmä o úbytok tuku (graf 5). Vylučovaním glukózy pri liečbe empagliflozínom dochádza aj k strate kalórií. Vylúčenie 78 g glukózy denne znamená stratu 327 kalórií denne, čo zodpovedá približne 30 minútam intenzívneho cvičenia denne.

Pacienti majú lepšie obličkové výsledky. Ako uviedla MUDr. Skripová, pacient vníma to, že schudne, ale nevníma obličkové výsledky. Každý diabetik je rizikový z hľadiska vzniku a rozvoja nefropatie. Empagliflozín v štúdiu EMPA-REG OUTCOME významne, až 9-násobne spomaľoval pokles glomerulárnej filtrácie (eGF). Empagliflozín znižuje riziko vzniku alebo zhoršenia nefropatie nezávisle od vstupnej funkcie obličiek (obra. 2). U pacienta s DM2 bez KVO možno nasadiť empagliflozín pri eGF ≥ 60 ml/min (alebo ≥ 1 ml/s). U pacienta s DM2 a KVO možno nasadiť empagliflozín pri eGF ≥ 30 ml/min (alebo ≥ 0,5 ml/s). U pacienta so SZ bez ohľadu na EF LK a prítomnosť DM možno empagliflozín nasadiť pri eGF ≥ 20 ml/min (alebo ≥ 0,33 ml/s) – obr. 3. Ako uviedla MUDr. Smatanová, pacienti si niekedy sami vyberajú, ktorý liek budú užívať.

Compliance a adherencia k liečbe je liečba pri fixnej kombinácii. Indikačné obmedzenia pre fixnú kombináciu empagliflozín + metformín p.o. 5 mg/850 mg, 5 mg/1000 mg, 12,5 mg/1000 mg od 1.3.2023 sú: Hradená liečba sa môže indikovať u dospelých pacientov s DM2 s nedostatočnou kompenzáciou (HbA_{1c} ≥ 7 % podľa štandardu DCCT): 1c ako doplnok k diéte a cvičeniu u pacientov nedostatočne kontrolovaných maximálnou tolerovanou dávkou metformínu (dvojkombinačná liečba); v kombinácii so sulfonyl ureou ako doplnok k diéte a cvičeniu u pacientov nedostatočne kontrolovaných maximálnou tolerovanou dávkou metformínu a sulfonylurey (trojkombinačná liečba); v kombinácii s inzulínom ako doplnok k diéte a cvičeniu na zlepšenie kontroly glykémie u pacientov, u ktorých samotná stabilná dávka inzulínu a metformínu nezabezpečí dostatočnú kontrolu glykémie (trojkombinačná liečba), a to bez ohľadu na BMI.

Ako uviedla MUDr. Merčiaková, vždy, keď chceme zmeniť liečbu, vyvolá to u pacienta otázky. Aj keď je pacient na prvý pohľad dobre kompenzovaný, je možné pre neho urobiť viac. Pacienti s DM nezomierajú na DM, ale na KVO. Empagliflozín je nástroj, ktorým sa dá znížiť KV riziko. Stredné KV riziko pri DM majú mladí pacienti s trvaním DM < 10 rokov bez iných rizikových faktorov. Väčšina diabetikov je vo vysokom alebo veľmi vysokom KV riziku (obr. 5). Ak má pacient definované aterosklerotické KVO, podľa odporúčaní by mal mať liečbu, ktorá prináša KV benefit (SGLT2 inhibítory alebo GLP1 analógy). Ak má pacient SZ alebo chronické obličkové ochorenie (CKD), odporúča sa pridať SGLT2 inhibítory, alebo zmeniť liečbu na SGLT2 inhibítory. Všetci pacienti s DM2 majú prinajmenšom stredné KV riziko. U pacientov s DM2 sa odporúča po metformíne pridať SGLT2 inhibítory, alebo zmeniť liečbu na SGLT2 inhibítory alebo GLP1 analóg (obr. 6). Empagliflozín znižuje KV morbiditu a mortalitu konzistentne bez ohľadu na HbA_{1c}, dĺžku 1c trvania DM2, prítomnosť KVO, prítomnosť CKD, vek, pohlavie, BMI. Pri liečbe empagliflozínom môže pacient získať až 4,5 roka života navyše (ak ho nasadíme pacientovi vo veku 45 rokov). Doc. Doničová dodala, že každých 5 sekúnd zomrie 1 človek na svete na následky komplikácií diabetu.

Na záver doc. Schroner zhrnul, že nové indikačné obmedzenia umožňujú skoré a široké využitie kardio-renálne-metabolických benefitov empagliflozínu. Hradenie liečby fixnou kombináciou empagliflozín + metformín je zjednotené s monokomponentnou liečbou empagliflozínu. SGLT2 inhibítory sú preferovanou voľbou u všetkých pacientov s DM2 už po metformíne. Keď sa vžijeme do kože pacienta, chceli by sme pre seba to najlepšie. Chráňme preto našich pacientov čo najskôr.

Graf 1: Pacienti na liečbe empagliflozínom majú skoro a dlhodobo upravené glykémie a HbA_{1c}

Týždeň Upravená priemerná (SE) zmena HbA (%)



1c

od východiskovej hodnoty

Placebo Empagliflozín Priemerné východiskové HbA 1c (%) 8,10 8,30

1. J. Rosenstock a kol., Diabetes 2013; (Suppl 1) (P1102)

0 6 12 18 24 30 36 42 48 54 60 66 72 78 0,2 Placebo Empagliflozín

-0,71 (95 % CI -0,96 – -0,46) p < 0,0001

Graf 2: Empagliflozín znižuje potrebu inzulínu

Pravdepodobnosť iniciácie liečby inzulínom

Oddialíme iniciáciu liečby inzulínom HR 0,40

(95 % CI 0,32 - 0,49) p < 0,0001 Placebo

1 rok 7 % 2 roky 12,7 % 3 roky 17,6 % 4 roky 19,6 %

Poolovaný empagliflozín

1 rok 2,8 % 2 roky 5,0 % 3 roky 7,5 % 4 roky 8,5 %

-60 %

Počet pacientov

Deň po prvom užití lieku

Placebo 1198 1132 1084 1010 888 659 550 364 86 Empagliflozín 2435 2370 2306 2234 2002 1458 1251 872 220

Znížime potrebu zvyšovať dávky inzulínu¹

Pravdepodobnosť > 20 % zvýšenia dávky inzulínu

HR 0,41

(95 % CI 0,36 - 0,48) p < 0,0001 Placebo

1 rok 14,2 % 2 roky 26,3 % 3 roky 33,5 % 4 roky 36,8 %

Poolovaný empagliflozín

1 rok 5 % 2 roky 10,6 % 3 roky 16,7 % 4 roky 19,5 %

-59 %

Deň po prvom užití lieku

Placebo 1135 864 393 4 Empagliflozín 2252 1998 1048 23

Môžeme znížiť dávky inzulínu²

Upravená priemerná (SE) dávka bazálneho inzulínu (IU) Placebo (n = 150) Empagliflozín 10 mg QD (n = 155) Empagliflozín 25 mg QD (n = 138)

-13 %

0 6 12 18 24 30 36 42 48 54 60 66 72 78 Týždeň

1. M. Vaduganathan a kol., ADA 2020; Abstract 30-OR; 2. J. Rosenstock a kol., Diabetes 2013; (Suppl 1) (P1102)

Obr. 1: Empagliflozín znižuje riziko hospitalizácií



Hospitalizácie pre SZ u pacientov s DM2 1*

-35 %

Hospitalizácie pre SZ u pacientov s DM2 BEZ SZ2

-35 % -20% Celkové hospitalizácie (RWE)³

*Dospelí pacienti s nedostatočne kontrolovaným DM2 a KAO, PAO a IM alebo CMP v anamnéze.

1. B. Zinman a kol., NEJM 2015; 373: 2117 – 2128 (and supplementary material). 2. S. Inzucchi, AHA 2015, oral presentation from EMPA-REG OUTCOME ; 3. M. Najafzadeh a kol., Circulation 2019; 140: A13655

Graf 4: Empagliflozín zlepšuje kognitívne funkcie u krehkých starších pacientov

Empagliflozín Metformín Inzulín

Východisko Sledovanie po 1 mesiaci liečby MoCA skóre

Populácia pacientov krehkí, starší s DM2 a SZzEF, MoCA skóre v skupinách s empagliflozínom, metformínom a inzulínom hodnotené na začiatku a po 1. mesiaci liečby. Dáta sú priemery \pm SD. **p < 0,01, ***p < 0,001.

P. Mone a kol., Diabetes Care 1 May 2022; 45 (5): 1247 – 1251. doi:10.2337/dc21-2434

Graf 3: Empagliflozín zlepšuje kvalitu života

Pacienti na liečbe* Empagliflozín Placebo

KCCQ-CSS Adjustovaný priemer (SE)

-8 0 2 32 42 52 12 22 Týždne v štúdiu

Počet s údajmi pri návšteve Placebo 1701 1688 1505 1151 Empagliflozín 1734 1720 1561 1176

Zmena oproti vstupu (95 % CI) v 52. týždni

Empagliflozín: 5,8 \pm 0,4 Placebo: 4,1 \pm 0,4

Absolútna zmena

1,7

(95 % CI 0,5 - 3) p = 0,0058

Packer a kol., NEJM 2020. DOI: 10.1056/NEJMoa2022190.

Graf 5: Empagliflozín účinne znižuje telesnú hmotnosť

29,7 kg/m²

-2,5 kg

v 24. týždni¹ Východiskový BMI \geq 35 kg/m²

-3,5 kg

v 24. týždni*² \geq 35 kg/m²

-4,8 kg

v 76. týždni*

90 % straty hmotnosti je úbytok tuku⁴

1. JARDIANCE Súhrn charakteristických vlastností lieku; 2. H. Häring a kol., EMPA-REG MET Trial Investigators. Diabetes Care 2014; 37 (6): 1650 – 1659. 4. M. Ridderstrale a kol., EMPA-REG H2H-SU trial investigators. Lancet Diabetes Endocrinol 2014; 2: 691 – 700



Obr. 2: Empagliflozín znížil riziko vzniku alebo zhoršenia nefropatie* nezávisle od vstupnej funkcie obličiek

eGFR (ml/min/1,73 m²)

76 % ≥ 90 ≥ 60 - < 90 ≥ 45 - < 60 < 45

uACR (mg/g)

67 % < 30 ≥ 30 - ≤ 300 Všetci účastníci

Empagliflozín n = 4091

90/961 (9 %) 228/2165 (11 %) 116/696 (17 %) 58/269 (22 %) 109/2737 (4 %) 373/1311 (28 %) 492/4091 (12 %)

Placebo n = 2033

71/449 (16 %) 156/1105 (14 %) 86/334 (26 %) 47/145 (32 %) 89/1361 (7 %) 267/659 (41 %) 360/2033 (18 %)

HR (95 % CI)

0,57 (0,41 – 0,77) 0,69 (0,56 – 0,84) 0,54 (0,41 – 0,71) 0,62 (0,42 – 0,91) 0,58 (0,44 – 0,77) 0,56 (0,48 – 0,66) 0,61(0,53 – 0,70)

hodnota p pre interakciu

0,52 0,83 0,2 0,4 0,6 0,8 1 1,5

Empagliflozín lepší Placebo lepšie *nástup makroalbuminúrie (UACR > 300 mg/g), zdvojnásobenie S-Kr + eGF MDRD ≤ 45 ml/min, začiatok dialýzy, smrť v dôsledku nefropatie

W.G. Herrington a kol., Clinical Kidney Journal 2018, 749 – 761

Empagliflozín účinne znižuje telesnú hmotnosť

Obr. 3: Empagliflozín je bezpečný až do eGF 20 ml/min

DM2 a KVO eGF pre nasadenie neodporúča sa pri eGF

≥ 30 ml/min $\geq 0,5$ ml/s < 30 ml/min $< 0,5$ ml/s

DM2 eGF pre nasadenie

≥ 60 ml/min ≥ 1 ml/s

neodporúča sa pri eGF

< 45 ml/min $< 0,75$ ml/s

Srdcové zlyhávanie bez ohľadu na ejekčnú frakciu a prítomnosť DM eGF pre nasadenie neodporúča sa pri eGF

≥ 20 ml/min $\geq 0,33$ ml/s < 20 ml/min $< 0,33$ ml/s

eGF = vypočítaná glomerulárna filtrácia, KVO = kardiovaskulárne ochorenie SPC Jardiance, Júl 2022

Obr. 4: Empagliflozín poskytuje široké metabolické a kardio-renálne benefity a predlžuje život

Empagliflozín1 Glykémia Hmotnosť Tlak krvi 3P-MACE KV mortalita Celková mortalita Hospitalizácie pre SZ Tvrdé renálne parametre Albuminúria znázorňuje signifikantné zníženie

1. SPC Jardiance, Júl 2022; 2. B. Zinman a kol., N Engl J Med 2015; 373: 2117

Obr. 5: Vo veľmi vysokom KV riziku je aj pacient s 3 KV rizikovými faktormi

Stratifikácia KV rizika pri DM Veľmi vysoké riziko 10-ročné riziko KV úmrtia > 10 % Vysoké riziko 10-ročné riziko KV úmrtia 5 – 10 % Stredné riziko Pacienti s DM a preukázaným KVO alebo iné orgánové poškodenie b alebo 3 a viac závažných rizikových faktorov c alebo skorý nástup dlhotrvajúceho DM 1. typu (> 20 rokov) Pacienti s DM trvajúcim ≥ 10 rokov bez orgánového poškodenia plus iný závažný rizikový faktor c Mladí pacienti (DM 1. typu < 35-roční; DM 2. typu < 50-roční) s trvaním DM < 10 rokov bez iných rizikových faktorov a)



upravené podľa Európskych guidelinov pre prevenciu KVO v klinickej praxi 2019; b) orgánové poškodenie: proteinúria, hypertrofia ľavej komory, retinopatia, poškodenie obličiek definované ako eGFR ≤ 30 ml/min/1,73m²; c) závažné rizikové faktory: vek ≥ 65 rokov, fajčenie, hypertenzia, dyslipidémia, obezita

F. Cosentino a kol., 2019 ESC Guidelines on diabetes, pre-diabetes, and cardiovascular diseases developed in collaboration with the EASD European Heart Journal 2019; 00, 1 - 69

KV = kardiovaskulárne; KVO = kardiovaskulárne ochorenie

Obr. 6: Popredné miesto SGLT2i v odporúčaníach pre liečbu DM2

Zvážme kardioreálne riziko nezávisle pri každom hodnotení ASKVO

Pacienti s ASKVO alebo vysokým/veľmi vysokým KV rizikom

Pridajte alebo zmeňte na SGLT2i alebo GLP1-RA s preukázaným benefitom SZ

Pacienti so SZ

Pridajte alebo zmeňte na SGLT2i s preukázaným benefitom CKD

Pacienti s chronickou obličkovou chorobou

Pridajte alebo zmeňte na SGLT2i s preukázaným benefitom DM2

Všetci pacienti s DM2 majú prinajmenšom stredne vysoké KV riziko²

Po metformíne pridajte alebo zmeňte na SGLT2i alebo GLP1-RA s preukázaným benefitom

ASKVO = aterosklerotické kardiovaskulárne ochorenie; CKD = chronická obličková choroba SGLT2i = inhibitory sodíkovo-glukózového transportéra 2

1. Adapted from: Schernthaner a kol., Cardiovasc Diabetol 2020; 19: 185. 2. Adapted from M. Martinka a kol., Forum Diab 2021; 10 (Suppl 2)

doc. Schroner MUDr. Skripová MUDr. Smatanová MUDr. Merčiaková doc. Doničová

Autor: MUDr. Denisa Semková



Komplexný manažment pacienta s osteoartrózou bedrového kĺbu, kolena a ruky [✉](#)

15. 6. 2023, Zdroj: **Medical Practice**, Strany: 14, 15, 16, Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Autor: Zdenko Killinger, Emóke Šteňová, Želmíra Macejová. Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 14 000 GRP: 0,31 OTS: 0,00 AVE: 5999 Eur

Rubrika: osteoartróza

Osteoartróza (OA) je chronické ochorenie kĺbov často vedúce k invalidizácii jedinca a približne 50 % populácie staršej ako 65 rokov trpí niektorou formou OA. Vzhľadom na silnú asociáciu s vekom, prevalencia narastá výrazne u populácie nad 70 rokov. Čitateľom prinášame pokračovanie tohto článku.

Liečba

Cieľom liečby OA je spomaliť progresiu choroby, zmierniť bolesť, potlačiť zápal, zachovať, event. zlepšiť kvalitu života. Napriek existencii odporúčaní viacerých renomovaných medzinárodných spoločností (ACR, EULAR, OARSI, NICE) OA je ochorenie podceňované a málokedy sa rešpektuje dôležitosť komplexnej starostlivosti o pacienta. Posúdenie závažnosti/pokročilosti choroby a zvolenie vhodného manažmentu vyžaduje holistický prístup s ovplyvnením viacerých príznakov vyplývajúcich zo zdravotného stavu. Na komplexné hodnotenie je vhodné v úvode zistiť dôležité anamnestické údaje, ktoré tvoria základ liečebného plánu (tab. 1).

Princípy správnej liečby

Predpokladom správnej liečby OA je dodržiavanie nasledujúcich princípov:

Správne a včasné stanovenie diagnózy. V atypických prípadoch diagnostika OA nemusí byť ľahká. Často ťažkosti pacienta nekorelujú s morfológickými zmenami RTG a nezriedka sa stáva, že sa nájdeným morfológickým zmenám, pripíšu ťažkosti, ktoré vyplývajú z iných ochorení. Skoré stanovenie diagnózy je nevyhnutné na zavedenie preventívnych opatrení, ktoré môžu oddialiť progresiu choroby.

Klasifikácia OA (primárna vs sekundárna). V niektorých prípadoch odstránením základnej choroby môžeme zabrániť rýchlej progresii OA, ako napr. pri rôznej dĺžke končatín, pri varóznom postavení alebo poškodení meniskov kolena.

Posúdenie pokročilosti morfológických zmien a stupeň progresie. Zlatým štandardom hodnotenia pokročilosti OA je klasifikácia podľa Kellgrena- Lawrencea. RTG nález však nekoreluje vždy s klinickým stavom a subjektívnymi ťažkosťami pacienta. Udáva informáciu hlavne o stave chrupky nepriamo hodnotením kĺbovej štrbiny a o prítomnosti osteofytov. Znaky osteonekrózy a dezaxácia svedčia pre pokročilé štádium choroby. Nevýhodou tejto klasifikácie je, že zaradenie do jednotlivých štádií je zamerané hlavne na hodnotenie osteofytov a je menej senzitívna na diagnostiku atrofických foriem OA. MR môže odhaliť aj pridružené poškodenie mäkkých tkanív (menisky, väzy kolena), čo môže ovplyvniť liečebnú stratégiu. Nález edému kostnej drene na MR je prediktívnym ukazovateľom rýchlej progresie OA, čo vyžaduje agresívnejšiu liečbu alebo aspoň dôkladnejšie sledovanie vývoja s častejšími kontrolami. Známe sú aj ďalšie faktory, pri ktorých môžeme očakávať pomerne rýchle zhoršenie OA (tab. 2).

Zadefinovať presnú príčinu a intenzitu bolesti. Bolesť pri OA je veľmi často multifaktoriálna. V prvom rade ide o nociceptívnu bolesť, vznikajúcu drážením nociceptorov uložených v jednotlivých štruktúrach kĺbu (okrem chrupky, ktorá je avaskulárna a aneurálna) a v periartikulárnych tkanivách (úpony, šľachy, väzy, burzy). Z patofyziologického hľadiska na bolestiach pri OA participuje hlavne synovitída, poškodenie subchondrálnej kosti, zvýšený intraosseálny tlak, osteofyty, nekróza kosti, úponové bolesti, znížená svalová sila, porucha propriocepce a samozrejme v prípade chronickej bolesti aj psychické poruchy (depresia). V oblasti váhonosných kĺbov (hlavne bedrového kĺbu) sa somatická bolesť často kombinuje s periférnou neurogennou bolesťou pri iritácii koreňa na podklade skrátených periartikulárnych svalov, degeneratívnymi zmenami kĺbu alebo blokom sakroiliakálnych kĺbov. V týchto prípadoch je odlišenie koreňového dráždenia od pseudoradikulárneho syndrómu náročné. Pri chronickej bolesti nemôžeme zabudnúť ani na možnosť centrálnej senzitivizácie. Dôkladné vyšetrenie pacienta by malo viesť k zisteniu etiológie bolesti, nakoľko to determinuje aj výber terapeutickú modalitu. V diferenciálnej diagnostike je nápomocné určenie niektorých charakteristík bolesti, ako napr. faktory provokujúce/vedúce k zmierneniu, kvalita bolesti, vyžarovanie, intenzita, trvanie/frekvencia výskytu (PQRST - palliative/provocative factors, quality, radiation, severity, time). Intenzitu bolesti hodnotíme pomocou vizuálnej analógovej škály. Ide o objektivizáciu subjektívneho pocitu, tento parameter je orientačný, slúži skôr pre sledovanie vývoja choroby u jednotlivca. O intenzite bolesti a vnímania pacientom nám dáva celkom pravdivú informáciu aj spotreba analgetík.

Diagnostika komorbidít a odhalenie možných liekových interakcií.

Dôkladná anamnéza je nepostrádateľnou súčasťou vyšetrenia. Zistenie komorbidít môže výrazne zmeniť liečebný plán. Napr. pacient pre internú komorbiditu (ischemická choroba srdca, artériová hypertenzia) nedokáže podstúpiť operačný zákrok alebo sú obmedzené možnosti rehabilitácie. Pacient so závažnou polymorbiditou (napr. chronická obličková choroba, vredová choroba gastroduodena, ICHS) môže mať kontraindikované užívanie niektorých liekov (napr. nesteroidové antiflogistiká) alebo v prípade polypragmázie musíme očakávať aj liekové interakcie (napr. užívanie perorálnych antikoagulantov). Najdôležitejšie choroby asociované s OA sú zhrnuté v tab. 3.



Objasnenie charakteru a predpokladaného vývoja choroby pacientovi, diskusia plánu manažmentu. Prvým krokom liečebného procesu je poučenie pacienta o charaktere choroby, informovať ho o konzervatívne nevyliciteľnej povahe ochorenia s pravdepodobnou progresiou, avšak komplexná liečba môže zlepšiť kvalitu života a spomaliť zhoršenie ťažkostí. Dôraz kladieme na vysvetlenie dôležitosti spolupráce pri dodržiavaní režimových opatrení, správnej životosprávy, pravidelného cvičenia a redukcii hmotnosti v prípade obezity. Na základe horeuvedených poznatkov (stupeň a pokročilosť ochorenia, životný štýl a pracovné zaradenie pacienta, komorbidity, atď.) predkladáme pacientovi plán manažmentu a liečby s dôrazom na jej riziká a benefity.

Liečba OA vyžaduje multidisciplinárny prístup a spravidla ju riadi ortopéd alebo reumatológ. V prípade stabilného ochorenia po stanovení diagnózy manažment a liečba môžu byť riadené aj všeobecným lekárom (VL), ktorý v prípade zhoršenia stavu (progresia bolesti nezvládnuteľná v podmienkach VL, progresia funkčnej neschopnosti), objavenia sa nových príznakov svedčiacich pre artritídu, žiada vyjadrenie špecialistu k ďalšiemu postupu (ortopéd, reumatológ, fyzioterapeut, psychológ...). Sledovanie VL má svoje opodstatnenie - najčastejšie sú postihnutí OA starší pacienti, ktorí vzhľadom na komorbidity sú v stálom kontakte so VL, ktorý pozná ich sociálne zázemie, možnosti prístupu k fyzioterapii, liekovú anamnézu, dietetické návyky a dokáže poskytnúť komplexnú starostlivosť. Kontroly sú individuálne a závisia od závažnosti stavu, efektivity liečby a potreby monitorovania bezpečnosti nasadenej liečby. RTG kontrola je indikovaná v prípade zhoršenia bolesti alebo funkcie kĺbu. Terapia OA je viacstupňová podľa závažnosti stavu, využíva nefarmakologickú, farmakologickú a operačnú intervenciu (obr.).

Nefarmakologická liečba OA bedrového kĺbu, kolena a ruky

Odporúčanie: Edukácia a self-manažment je základom nefarmakologickej liečby OA s postihnutím ktorejkoľvek kĺbovej skupiny. Cvičenie a udržanie primeranej hmotnosti je nepostrádateľnou súčasťou liečby OA veľkých kĺbov, ako je koleno a bedrový kĺb. Pomôcky na zníženie mechanickej záťaže a protetické pomôcky môžu byť indikované pri postihnutí kolena, bedrového kĺbu aj kĺbov ruky. Akupunktúra a termoterapia môže byť efektívna taktiež v týchto prípadoch. Tejpovanie je účinné pri postihnutí 1. karpometakarpálneho kĺbu a kolena. Ďalšie možnosti fyzikálnej liečby môžu mať svoj efekt na úrovni jednotlivca, čo vyžaduje liečbu „šitú na mieru“ (TENS = transkutánná nervová stimulácia, liečebný UZV, pulzná elektromagnetoterapia, laserterapia, rádiofrekvenčná ablácia). Balneoterapia je indikovaná u pacientov s koxartrózou, gonartrózou a pridruženým postihnutím iných kĺbov osteoartrózou, alebo u pacientov s polyartikulárnym postihnutím a komorbiditami, ktoré neumožňujú využiť odporúčanú farmakologickú a operačnú intervenciu. Jej prínos je však zjavný u väčšiny pacientov s postihnutím veľkých kĺbov a chrčtice na základe zlepšenia funkčnej schopnosti. Indikujúcim lekárom k absolvovaniu ambulantnej alebo ústavnej rehabilitačnej liečby je odborný lekár FBLR - fyziater.

Edukácia a self-manažment

Edukácia pacienta spočíva v objasnení povahy choroby, jej možného vývoja a dôležitosti režimových opatrení. Okrem osobného pohovoru na získanie informácií pacient môže využiť aj rôzne tlačové materiály, informácie z elektronických médií alebo aj stretávanie v rámci patientskych klubov. Zdôraznime nutnosť jeho aktívnej účasti vo forme pravidelného cvičenia.

Režimové opatrenia

Cvičenie je účinným nástrojom k zníženiu bolesti a zlepšeniu funkčnej schopnosti. Môže byť zamerané na postihnutý kĺb, ale aj na zlepšenie celkovej mobility a schopnosti vykonávať činnosti v každodennom živote. Cvičenie musí byť individualizované, primerané pokročilosti OA, komorbiditám a celkovým schopnostiam pacienta. Návrh cvičení môže byť na základe diskusie s ošetrovateľom, event. po absolvovaní vyšetrenia podľa návrhu lekára FBLR. Dôležité je zdôrazniť pravidelnosť a voliť si taký typ cvičenia podľa možnosti (napr. v prípade gonartrózy je vhodné bicyklovanie, plávanie), ktorý neodradí pacienta pri minimálnom dyskomforte. V úvode je analgézia často nepostrádateľnou súčasťou liečebného režimu. V prípade postihnutia veľkých kĺbov je najúčinnější kombinácia aeróbného cvičenia s lokálnym neuromuskulárnym tréningom (svalové posilňovanie, hlavne v oblasti m. quadriceps femoris a gluteálneho svalstva pri OA kolena a bedrového kĺbu, ergoterapiu pri OA rúk), efekt cvičenia na OA rúk je však malý. Degeneratívne zmeny na chrčtici si vyžadujú posilňovanie a udržanie rovnovážneho stavu medzi svalmi brušnej steny, vzpriamovačmi trupu, svalmi ramenného a bedrového pletenca. Každodenná pohybová aktivita zameraná na tonizáciu svalstva, zväčšenie svalovej sily a zlepšenie koordinácie pohybu by mala byť súčasťou režimu pacienta s OA.

Redukcia hmotnosti prináša úľavu od bolesti a zlepšenie funkčného stavu hlavne u pacientov s gonartrózou, ale profitujú z nej aj pacienti trpiaci koxartrózou. Redukcia cca 7 kg nadváhy u pacientov s gonartrózou vedie k zníženiu bolesti o 40 %, stuhnutosť o 48 % a zlepšeniu funkčnej spôsobilosti o 50 % podľa práce Bartlett a kol. Aj keď dôkazy o prospešnosti chudnutia u pacientov s nadváhou a gonartrózou sú jednoznačné, obezita patrí medzi najťažšie ovplyvniteľné faktory liečebného procesu.

Zníženie mechanickej záťaže. Okrem kontroly hmotnosti do tejto kategórie opatrení patrí aj nosenie vhodnej obuvi a použitie oporných pomôcok u pacientov s postihnutím kĺbov dolných končatín. Obuv by mala byť silnejšia, s mäkkými podrážkami bez zvýšených opätkov. Podľa postihnutého kompartmentu kolena (mediálny/laterálny) môžeme použiť vložky pod me diálnu/ laterálnu časť podrážky. V prípade závažnejšieho funkčného postihnutia alebo bolesti odporúčame nosenie palice alebo barlí na odľahčenie záťaže na postihnutej nohe event. v prípade obojstranného postihnutia chodidlo. U pacientov s ľahkou formou deformity s instabilitou je vhodné nosenie ortézy, ktorá znižuje bolesť, zlepšuje funkciu a znižuje riziko pádu. Pri OA rúk sa odporúča ochrana kĺbov znížením tlaku a vibrácie na kĺby. Úprava



domáceho a pracovného prostredia je vhodná na zníženie mechanickej záťaže (používanie asistenčných pomôcok ako otvárač fľaše, držiak na knihu, elongované držiačky na uľahčenie dosahu predmetov používaných v každodennom živote, uľahčenie práce počítačom/myšou, atď.). Ortézy môžu byť indikované aj u pacientov s bolestivou rizartrózou na dobu minimálne 3 mesiacov, avšak nemôžeme očakávať vplyv na zabránenie vzniku deformity. Pre heterogenitu štúdií neexistujú relevantné dôkazy ani odporúčania na typ (krátka vs dlhá), materiál (termoplast vs. neoprén) a inštrukcie nosenia (počas aktivity, v noci, cez deň) ortézy.

Fyzikálna liečba

Fyzikálna liečba zlepšuje lokálny metabolizmus a môže pôsobiť analgeticky, čím prispieva k lepšiemu zvládnutiu cvičenia. K dispozícii máme len málo randomizovaných, kontrolovaných štúdií o účinnosti fyzikálnej liečby u pacientov s OA. Jednotlivé terapeutické modality však napriek absencii silných dôkazov môžu byť efektívne na úrovni jednotlivca, čo vyžaduje liečbu „šitú na mieru“. Odporúča sa kryoterapia (aplikácia chladivých zábalov na kĺb) v prípade iritačnej synovitídy a preťaženia kĺbu - má analgetický účinok. Termoterapia sa používa vo forme zábalov, diatermie alebo aplikácie parafínu. Transkutánná nervová stimulácia (TENS) na podklade selektívnej elektrickej stimulácie periférnych senzorických vlákien vedie k inhibícii nociceptívnej nervovej transmisie s následnou úľavou od bolesti. Pri OA rúk výsledky viacerých štúdií svedčia pre zmiernenie bolesti a zlepšenie funkčnej schopnosti pomocou balneoterapie, magnetoterapie, aplikáciou parafínu. V prípade gonartrózy balneoterapia je vhodnou doplnkovou liečebnou metódou. Viaceré ďalšie metódy fyzikálnej liečby môžu byť prospešné, ako napr. TENS, liečebný ultrazvuk, pulzná elektromagnetoterapia, laserterapia. V prípade akútnych bolestivých stavov aj akupunktúra môže viesť k úľave bolesti. Odporúčania ACR 2019 pre nefarmakologickú liečbu OA vybraných kĺbov je zhrnuté v tab. 4.

Dokončenie článku prinesieme v niektorom z ďalších čísel LL

Tab. 1: Holistický prístup pri hodnotení pacienta s OA

Sociálny status

Vplyv na bežný život Denné aktivity Rodinné aktivity Koníčky Očakávaný životný štýl

Znepokojenie chorobou, očakávania, informácie o OA Práca

Schopnosť zotrvať v súčasnom pracovnom zaradení Zmena/úprava pracovného Krátkodobá a/alebo domáceho prostredia Dlhodobá

Nálada

Skrining depresie Iné stresy v súčasnosti

Kvalita spánku Podpora v bežnom živote

Pomoc v domácom prostredí Izolácia

Iná muskuloskeletálna bolesť

Chronická bolesť Iné príčiny bolesti

Postoj k cvičeniu Liečba komorbidít

Interakcia komorbidít Pády Hodnotenie liekovej anamnézy Možnosť a vhodnosť chirurgickej liečby

Hodnotenie bolesti

Self-manažment Analgetiká Lieky, účinok, nežiaduce účinky, frekvencia, kedy

Tab. 2: Rizikové faktory rýchlej progresie OA

Vyšší vek Ženské pohlavie Generalizovaná OA Erozívna OA s častými zápalovými iritáciami Defekt génu pre syntézu kolagénu II (COL2A1) Obezita = BMI > 30 kg/m² pri gonartróze Prítomnosť kryštálov vo výpotku Dlhodobé pohybové preťaženie Šport? Trauma v anamnéze Vrodené vývojové chyby? Unilaterálna koxartróza u mladších mužov RTG znaky (superolaterálna migrácia femorálnej hlavice) Atrofická forma OA

Tab. 3: Ochorenia a stavy asociované s OA

Kognitívne poruchy Kardiovaskulárne ochorenia Vredová choroba gastroduodena Chronické obličkové ochorenie Diabetes mellitus Bronchiálna astma Hepatálne poškodenie



Obr.: Algoritmus manažmentu pacienta s OA

Chirurgická I.a. steroidy Viskosuplementácia NSA, opioidové analgetiká SYSADOA Analgetiká, topická liečba Edukácia, redukcia hmotnosti, cvičenie, fyzioterapia, správna životospráva, protetické pomôcky

SYSADOA = symptomaticky pomaly pôsobiace lieky na OA

ťažká OA ľahká OA

Zdroj: autori štandardu

Tab. 4: Odporúčania ACR 2019 pre nefarmakologickú liečbu OA vybraných kĺbov

Sila odporúčania (GRADE) Silné odporúčanie Odporúčané podmiennečne Typ intervencie Ruka Kolená Bedrový kĺb

Cvičenie + + + Rezistované cvičenie Ortéza na ruku (CMC I) + Tibiofemorálna ortéza + Redukcia nadváhy + + Self-manažment programy + + + Tai chi + + Palica + + Cvičenie rovnováhy + + Joga + Kognitívno-behaviorálna podpora + + + Patelofemorálna ortéza + Kinesiotaping +* + Ortéza na ruku (iné kĺby ako CMC I) + Termoterapia + + + Parafín + Rádiofrekvenčná ablácia + Akupunktúra + + + *len 1. CMC kĺb (karpomerakarpálny)

Autor: doc. MUDr. Emóke Šteňová, PhD. 1. interná klinika LF UK a UN Bratislava Spoluautori: prof. MUDr. Želmíra Macejová, PhD., MPH, I. interná klinika LF **UPJŠ** a UNLP Košice, doc. MUDr. Zdenko Killinger, PhD., V. interná klinika LF UK a UN Bratislava



Legendárne automobily ťahom štetca [↗](#)

📅 15. 6. 2023, 2:01, Zdroj: kamdomesta.sk [↗](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 2 485 GRP: 0,06 OTS: 0,00 AVE: 339 Eur

Štvrtok 15.06.2023, 09:00

Iné termíny

Termín výstavy: od 4. mája do 17. septembra 2023

Miesto konania: výstavné priestory, Slovenské technické múzeum, Hlavná 88, Košice

Slovenské technické múzeum a výtvarník Vladimír Lengyel pripravili nielen pre fanúšikov motorizmu výstavu LEGENDÁRNE AUTOMOBILY ŤAHOM ŠTETCA, ktorá bude sprístupnená pre verejnosť od 4. mája 2023. Ide o prierezovú výstavu výnimočného košického výtvarníka Vladimíra Lengyela, ktorý sa venuje maľbám ikonických automobilov svetových značiek.

Vladimír Lengyel (1979) sa narodil v Košiciach a vyštudoval britské a americké štúdiá na **Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Venuje sa najmä maľovaniu ikonických automobilových scén za použitia prevažne akrylových a olejových farieb. Vystavoval nielen v Bratislave či v Košiciach, ale aj v Budapešti a v Prahe.

„Od malička ma zaujímali autá, som milovník klasických tvarov automobilov 60. a 70. rokov, ktoré sa už vytrácajú. Rozhodol som sa maľovať úplne náhodou, maľujem ikonické automobily, legendárne momenty z pretekov, známe budovy, ale aj portréty,“ približuje autor Vladimír Lengyel.

Priaznivci výtvarného umenia a krásy legendárnych automobilov sa môžu tešiť na autorskú komentovanú prehliadku výstavy, ktorá sa uskutoční v sobotu 20. mája 2023 o 15.00 hod. vo výstavných priestoroch múzea.

Portál www.kamdomesta.sk nie je organizátorom uverejňovaných podujatí a preto nezodpovedá za zmeny uskutočnené organizátormi. Odporúčame preveriť si vopred termín a čas konania podujatia priamo u organizátora. Na niektoré akcie je potrebné sa prihlásiť vopred.

Zdroj: stm-ke.sk



Motýle exotických trópov [↗](#)

📅 15. 6. 2023, 2:07, Zdroj: kamdomesta.sk [↗](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: **2 485** GRP: **0,06** OTS: **0,00** AVE: **315** Eur

Štvrtok 15.06.2023, 09:00

Iné termíny

Pozývame Vás na výstavu živých tropických motýľov, ktorá sa uskutoční v skleníku Viktória v dňoch 19. mája až 2. júla 2023 v čase od 9.00 do 17.00 hod.

Výstava bude doplnená predajom preparovaného hmyzu počas víkendov, ktorý zabezpečí Michal Zachar (Entotera).

Dovoľujeme si Vás upozorniť, že posledný vstup na výstavu motýľov bude umožnený o 16:30 hod.

Portál www.kamdomesta.sk nie je organizátorom uverejňovaných podujatí a preto nezodpovedá za zmeny uskutočnené organizátormi. Odporúčame preveriť si vopred termín a čas konania podujatia priamo u organizátora. Na niektoré akcie je potrebné sa prihlásiť vopred.

Zdroj: Botanická záhrada **UPJŠ**